ateitis

Sausis/January 1977·1

ateitis 1977 SAUSIS / JANUARY Vol. LXVII No. 1

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos - lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas

Į Naujuosius metus (eil.) — Putinas 1

ANTAI... — K. Trimakas 2

Pabudimas (eil.) — F. Kirša 5

Pabusti savo, kitų ir Dievo tikrovei — K. Trimakas 6

Menininko gimtadienis — P. Penikas 9

Šventieji — tada ir dabar — L. Gražulienė 13

Valančiaus veikla, ruošiant tautą ateičiai — S. Girnius 14

ATŽALOS: Dainavos žiemos kursų dalyvių pasisakymai 19

KNYGOS: Karl Adam — A. Grauslys 22

Knygos krikščioniškam atsinaujinimui (II) 23

LAIŠKAI 24

VEIKLA 25

Kalba Federacijos vadas 29

Ateitininkų Tarybos rinkimų nuostatai 32

Nuotraukos: V. Eivaitės (1, 4), Alg. Grigaičio (viršely, 14, 15, 16, 19, 20), J. Kuprio (3, 13, 17, 29), E. Saleikio (26-V), G. Zarankos (visos 26, išskyrus V). Prof. J. Ereto atvaizdas (25). P. Sandanavičiaus piešiniai (10, 12).

Vyriausias redaktorius:

Kun. dr. Kęstutis Trimakas
850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park. Il. 60130. USA
Telef.: (312) 366-2446

Redaktoriai:

Dr. Algis Norvilas ir Aldona Zailskaitė

Redakcijos nariai:

Marija Eivaitė, Vilija Eivaitė (meninė priežiūra), Petras V. Kisielius, Daina Kojelytė, Jonas Kuprys (fotografija), Roma Olšauskaitė, Antanas Razma ir Linas Sidrys.

Administratorius:

Juozas Polikaitis
7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA
Telef.: (312) 434-2243

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 7.00 dol., garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 5.00 dol.; visur kitur — 5.00 dol.

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7.00. Single copy $1.00. Second Class postage paid at Chicago, Illinois.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

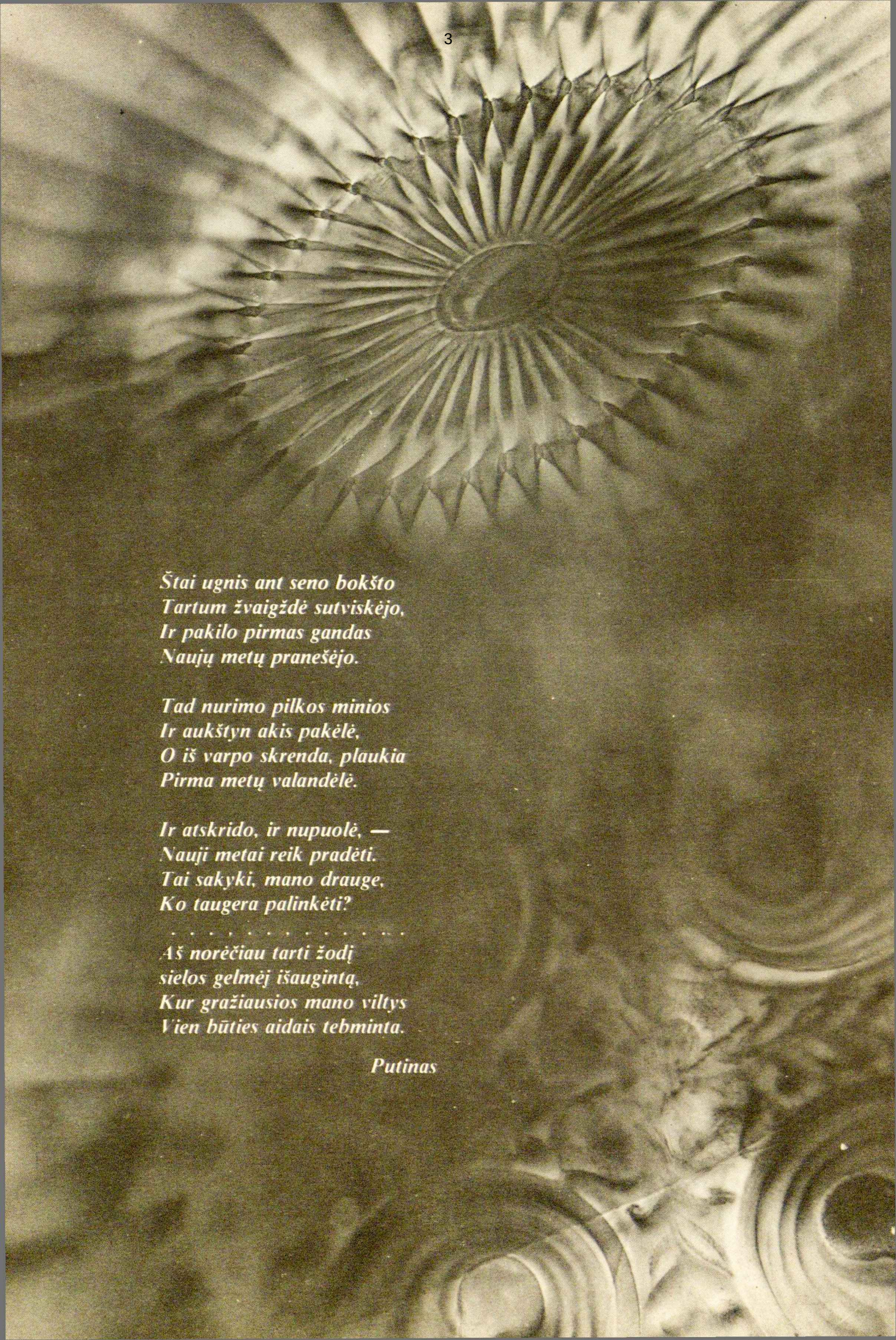

Štai ugnis ant seno bokšto
Tartum žvaigždė sutviskėjo,
Ir pakilo pirmas gandas
Naujų metų pranešėjo.

Tad nurimo pilkos minios
Ir aukštyn akis pakėlė,
O iš varpo skrenda, plaukia
Pirma metų valandėlė.

Ir atskrido, ir nupuolė, —
Nauji metai reik pradėti.
Tai sakyki, mano drauge,
Ko taugera palinkėti?

. . . . . .

Aš norėčiau tarti žodį
sielos gelmėj išaugintą,
Kur gražiausios mano viltys
Vien būties aidais tebminta.

Putinas

antai...

Visa atnaujinti Kristuje. Žmogaus protas yra versmė visokių minčių, kurios paskui, patekusios į minias, pasklinda į platųjį pasaulį, ima žmoniją valdyti. Žmogaus valia yra toji jėga, kuri, arba telkdama ir vienydama aplink save kitus žmones, arba juos stumdama pirmyn arba atgal,... žemyn nutraukdama, gali laimę arba nelaimę žmonijai suteikti.

Arkivysk. Jurgis Matulaitis, kurio mirties 50 metų sukaktis minima šių metų sausio 27 d.

PRIE VAIRO: Trys apsisprendžia

Pernykščių metų gale laimingai išsisprendė užsitęsęs ateitininkų sąjungų vadovavimo klausimas. Saulius Čyvas (Clevelande) tapo Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirmininku; Saulius Girnius (Chicagoj) apsisprendė vadovauti Studentų Ateitininkų Sąjungai, o Vytautas Šoliūnas (Lemonte) sutiko kandidatuoti į sendraugių centro valdybos pirmininkus.

Kiekvieno jų laukia užduotis ne tik organizuoti, bet ir orientuoti sąjungų vienetus. Iš mūsų visų jie gali tikėtis glaudaus bendradarbiavimo.

ATSINAUJINIMAS: Idėja prigyja

Ateitininkų Federacijos centro valdybos įžiebta krikščioniškojo atsinaujinimo idėja vis labiau prigyja. Ji buvo svarstoma moksleivių ateitininkų ideologiniuose kursuose (apie jų planus žr. "Atžalų" skyrių, 21 psl.), o Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdyba pavedė ses. Ignei Marijošiūtei kuopose organizuoti krikščioniško atsinaujinimo savaitgalius. Ir iš pavienių ateitininkų organizacijų vienetų mus pasiekia žinios apie apsisprendimą tokius savaitgalius ruošti savo nariams.

ŽYDAI IR MES: Ne akis už akį

Viešumon iškeltas nacių okupuotos Lietuvos žydų žudikų ieškojimas lietuvių išeivių tarpe sukėlė stiprią plačiašakę reakciją, pradedant pačių žydų kaltinimu (b.kv., "Kas suiminėjo, kankino, tardė ir žudė lietuvius", "Draugas", 1975, gruodžio 6 d.) ir baigiant siūlymu taikingai bendradarbiauti (S. Šetkus, "Kas gali padėti Lietuvai", "Tėviškės Žiburiai", 1975, gruodžio 9 d.).

Jausmų pilnoje reakcijoje, svarbiausia, reikia nepadaryti tos pačios klaidos, kurios nenorime, kad kiti darytų mūsų atžvilgiu: būtent, vieno ar grupės blogus darbus priskirti visai tautai. Kaip nenorime, kad kiti priskirtų visai lietuvių tautai pavienių lietuvių prisidėjimą prie eksekucijų (kai didžiulė tautos dauguma tam nepritarė, tuo bodėjosi, o pavieniai tautiečiai net rizikavo savo gyvybę, padėdami persekiojamiems žydams), taip

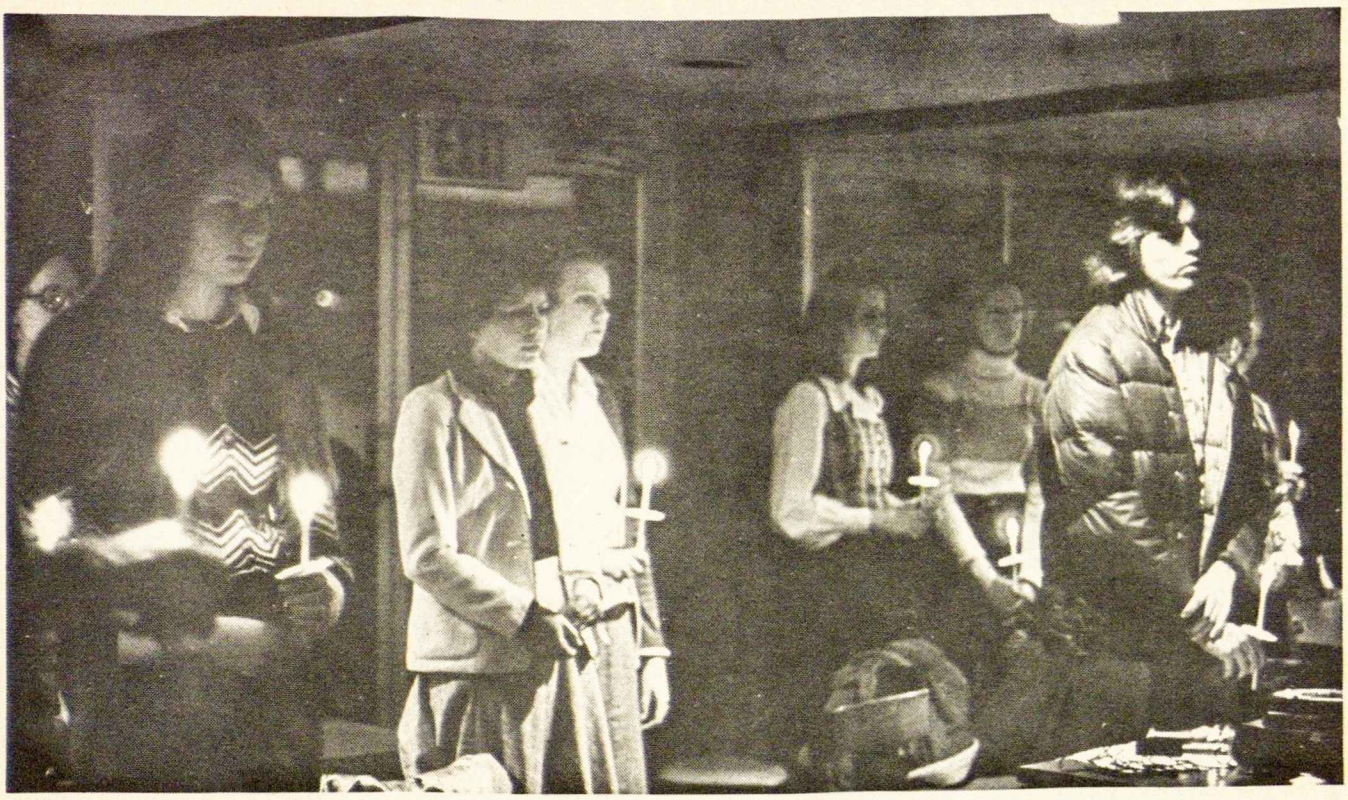

Chicagos draugovės suruošto susikaupimo vakaro dalyviai. Priekyje (iš kairės): D. Pauliūtė. L. Bradūnaitė ir V. Underys.

neturime teisės ankstyvesniųjų ir dabartinių pavienių ar grupės žydų neigiamus darbus primesti visai jųjų tautai.

Pirma, taip turime daryti dėl to, kad turime skaitytis su tiesa. Antra, tai gera daryti ir dėl to, kad neatstumtume buvusių, esamų ir būsimų lietuvių bičiulių žydų tautoje. Draugystė ir vieniems ir kitiems naudinga. Sakykim, kad ir niekas kitas negali taip gerai atsverti klaidingų insinuacijų kitataučių viešoj opinijoj, kaip tie žydai, kuriems nacių persekiojimo metu padėjo lietuviai (ačiū rašytojui Icchokui Merui už bendradarbiavimą Al. Barono redaguojamoje knygoje apie žydų-lietuvių santykius).

Pritaikykime čia dėsnį ne "akis už akį", bet "ranka ranką plauna".

IDEALUS VYRAS: Išsilavinusiųjų nuomonė

Nors kai kurie moksleiviai galvoja, kad bent dalis berniukų nestoja į ateitininkų organizaciją dėl to, kad ateitininkų veiklą laiko "sissy" (skysta, moteriška; taigi — nevyriška; žr. "Atžalų" skyrių, 20 psl.), vis dėlto šiais laikais vyriškumo sąvoka, bent pas suaugusius, yra gerokai atsitolinusi nuo tarzaniškų ar kaubojiškų pavyzdžių ir priartėjusi prie normalaus (anksčiau gal sakytume, "moteriško") žmoniškumo.

"Psychology Today" (1977, 1 nr., 35 psl.) taip suglaudžia 28.000 suaugusių, išsilavinusių skaitytojų nuomones: Nei vyrai, nei moterys nesižavi "macho" vyru, kuris yra fiziškai tvirtas, kietas, agresyvus, daugelio nukariautojas lyties srity. Ir vyrai, ir moterys paremia vyrų pastangas išsivaduoti iš jų jausmus užgniaužiančių varžtų. Vyrai nori būti švelnesni, daugiau mylį, negu kad jie jaučiasi tokiais esą, o moterys dar daugiau negu patys vyrai nori, kad vyrai būtų švelnesni, romantiškesni ir labiau išsireiškią. Taigi vyriškumas šiandien yra suma žavėtinų savybių, tinkamų ir moterims, o ne suma nuopelnų, kuriuos vyrai turi nupelnyti ir vėl iš naujo laimėti. Daugumas vyrų nesijaučia, kad jie turi įrodyti savo vyriškumą "drąsiais" žygdarbiais sutaisydami prausyklos, vandens kranus ar kovodami muštynėse kumštimis.

Kęstutis Trimakas

PABUDIMAS

Bendram kely mes kaip balandžiai lygūs:
Tas pats alkimas, troškulys ir skundai.
Bet būta mirksnių, kai suskamba stygos
Ir amžini regėjimai nubunda.

Tada aš kitas: su tėvų šešėliais
Praamžių Dievui kloju žemės vaisių,
Aistringai atnašauju minių gėlą...
O Mūza, perlais su manim dalaisi!

Tada aš kitas: ant svėrimo lyžių
Sesers ir brolio laimei širdį sviedžiu, —
Ir smegenis... Nešu ant kalno kryžių
Ir jį statau prie Viešpaties papėdžių.

Tada aš kitas: maldos, mano laimė,
Kaip gyvos našlės prie klajūnų karstų,
Apkaišę veidus rožėmis ir palmėm,
Dievų gėles po mano kojų barsto...

O broli, broli! Kai dienom sugrįžtu,
Rūkai ir dulkės ant akių užkrenta,
Pakelt galvos iš minių nesiryžtu,
Širdy slepiu, kas amžina ir šventa.

Faustas Kirša, Iš knygos "Tolumos"

PABUSTI SAVO, KITŲ IR DIEVO TIKROVEI

KĘSTUTIS TRIMAKAS

Praėjusiose dienose mūsų tarpe
pasitaikė pasišventimo,
bet ir apatijos;
bendriems darbams bendros talkos,
bet ir abejingumo.
Pradėdami naujus metus,
ieškome minčių, kurios įkvėptų
mumyse didesnę atsakomybę,
tarpusavius ryšius ir
jausmą, kad mums reikia vieni kitų
ir To, kuris yra virš mūsų.
Pagrindinai, mums reikia —

Mintys, pasakytos III Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Mišiose 1976 m. Naujųjų Metų dieną Sao Paulo mieste.

Vienas giliai žmogiškas, Dievui artimas žmogus buvo paklaustas, kas jis. Jis atsakė: "Aš esu pabudęs".

Mes visi žinome, ką reiškia vaikščioti apsimiegojus ar snausti, miegoti ar sapnuoti. Ir žinome, ką reiškia būti pilnai pabudusiam. Vaikščioti apsimiegojus reiškia judėti ir reaguoti tik iš lėto — nepilnai. Snausti reiškia būti užliūliuotam bejausmiškumo. Miegoti — tai visai nieko nejausti: nei savęs, nei kas aplink yra; o sapnuoti — tai jausti klaidingai — tai, ko nėra. Priešingai — būti pabudusiam — tai pilnai suvokti save, kitus ir kas aplink yra.

Pabusti galime kūnu, kai iš miego ar snaudulio atmerkiam akis ir pamatom medžiaginę tikrovę. Betgi pabusti galime ir dvasia, kai dvasia suvokiame tikrovę ir jos prasmę — save, kitus ir Dievą.

Kas kūnu pabunda, kūnu daugiau gyvena. Ir kas dvasia pabunda, daugiau dvasia gyvena ir daugiau rišasi su tuo, kam pabunda. Mūsų paskirtis — daugiau pabusti, daugiau gyventi ir rištis — su savim, kitais ir pačiu Dievu.

Pabusti savo tikrovei

Vaikas save jaučia paviršutiniškai ir lėkštai. Pilniau sau pabusti galima tik jaunystėj.

Kai jaunas žmogus kalba apie jaunystę, jis parodo, kaip jis patiria gyvenimą. Toj patirty atsispindi ir tai, kiek ir kaip jis savo tikrovei pabunda.

Pažvelkime į tris jaunimo patirties pavyzdžius (visi trys paimti iš lietuvių išeivių jaunimo poezijos knygos "Tiltai ir tuneliai"; išleido "Ateities" leidykla 1969 m.).

Ar aš buvau tokia jauna
tais metais?
Sapnai ilgi, pilni degančių spalvų...
mėlynų, geltonų.
Mes gėrėm žalią arbatą
iš kristalinių stiklų...
ir valgėm šaltus apelsinus
užmerktom akim.

(Marija Kvietkauskaitė, "Jaunystė", 64 psl.)

Jaunystė pergyvenama kaip sapnas, kaip linksminimasis užmerktom akim. Čia nepabundama, bet apsigaunančiai, nors ir saldžiai, tebesapnuojama.

Eliaarchus Valdovas
iš to džiaugsmo,
atsukęs į mane savo galvą,
kraipo burną
ir, akis išplėtęs,
juokias nesavu balsu.
Jaunyste, Budelis tavo tėvas!

(Remigijus Bičiūnas, "Also sprach Eliaarchus", 16 psl.)

O čia jaunystė jaučiama, kaip likimo auka, negalinti nieko padaryti, vedama į pražūtį — kankinė, pralaimėtoja. Ir čia nepabundama savo tikrovei, bet sapnuojamas nelemtas ir baimingas sapnas.

Tik kartais kai kurie — vis aiškiau ir vis dažniau — susiduria su tuo, kas iš tikro yra.

Praleisti sielą
skrist,
pasiekti saulę,
matyt daugiau, kaip akys mato.
Krist
giliai į žemę,
dingt ir mirt...
pasiekti dangų,
ar pragarą...
būti tikra meile,
ar neapykanta.
Turėt vieną,
stiprų jausmą — — —
vieną, bet ne kitą.

(Marika Kvietkauskaitė, "Pasirinkimas", 68 psl.)

"...saldžių ar nelemtų sapnų beatsikratąs, pajuntąs galią ir ja besinaudojąs gyvenimą lenkti gėrio linkme atbunda savo paties tikrovei, save atranda ir kuria".

Taip saldžių ar nelemtų sapnų beatsikratąs, pajuntąs galią ir ja besinaudojąs gyvenimą lenkti gėrio linkme pabunda savo paties tikrovei, save atranda ir kuria.

Savęs neatradęs, neieško nė kitų: gal tik susapnuoja, kad ieško. Tik save atrandantis suvokia ir savo alkį — alkį kitų žmonių ir alkį Dievo. Taip pabundantis sau, ima busti kitiems ir pačiam Dievui.

Pabusti kitų tikrovei

Anatolijaus Kairio dramoje "Palikimas" tarp vieną negaluojantį jaunuolį patikrinusių daktarų ir jo tėvo vyksta toks pokalbis:

Daktaras A: Blogai.
Daktaras B: Labai blogai.
Ponas M: Kas atsitiko?
Daktaras A: Jis keistas...
Daktaras B: Jis visai kitoks...
Ponas M: Jo keistumas yra jo originalumas. Aš ir noriu, kad mano sūnus būtų kitoks.
Daktaras A: Jis neturi prisiminimų...
Daktaras B: Jis neturi ryšio...
Ponas M: Po tiek laiko, po tiek išlaidų, po tiek varginimo mano vienturčio, jūs ateinat pasakyt, kad mano Auksinukas neturi ryšio?
Daktaras A: Jis neskiria savęs nuo kitų daiktų veidrodyje...

Turtuolio lietuvio išeivio Pono M, atskirtas nuo savo tautiečių, vienturtis sūnus yra praradęs bet kokį ryšį su kitais, praradęs ir save — susirgęs dvasine mažakraujyste.

Tuo pat metu išeivis profesorius, Tauro ir Gabijos dėdė, prieš mirdamas, palieka jiems tai, ką turi: Taurui (pinigų tenorėjusiam) — didelį knygyną, o Gabijai — užlipintam voke laišką, kurį, dėdės potvarkiu, ji galės skaityti tik tada, kai perskaitys visas knygyno knygas (Tauras, slapta tą voką atplėšęs ir teradęs "popiergalį, raudonu rašalu iškreivintą", vėl užklijuoja).

Atvykęs Ponas M sakosi bet kokia kaina norįs įsigyti "iš Mirties krašto" krauju rašytą, profesoriaus turėtą laišką, nes, daktarų tvirtinimu, toks laiškas yra vieninteliai vaistai dvasine mažakraujyste sergančiam jo Auksinukui. Gabija, nujausdama laiško svarbą, už jokius pinigus jo neparduoda.

Auksinukas išprotėja. Ponas M miršta širdies smūgiu. Gabija ir persiorientavęs Tauras ima godžiai skaityti dėdės jiems paliktas knygas.

Tuo veikalu autorius norėjo parodyti tautos ryšių, jos palikimo bei aukos būtinybę dvasiniam gyvastingumui išlaikyti ir puoselėti. Gyvi ryšiai su kitais, su sava tauta — būtini. Be jų susergama dvasine mažakraujyste. Taipogi reikalinga naudotis savos tautos palikimu — raštuose susikaupusia tautos patirtimi bei išmintimi. Išlikti dvasiškai gyvam reikia išgyventi ir tautiečių patiriamas aukas.

Tik vieno dalyko autorius neišvedė teisingai: būtent tai, kad Gabija ir Tauras nepasidalino brangiu tautos kankinių krauju parašytu laišku su tuo dvasine mažakraujyste sergančiu pono sūnumi galvodami, kad jie turi jį sau išsaugoti... Gėriu juk visada galima ir turima dalintis. Ir tautos palikimas yra gėris; juo tad vis galima ir turima dalintis. Yra paradoksiška, bet tikra, kad dalinamas gėris niekad neišsenka.

"Gėrio, taigi ir tautos patirties, išminties ir aukų vaisiais dalinimosi pradžia glūdi pabudime kitų tikrovei — per ryšį su kitais".

Gėrio, taigi ir tautos patirties, išminties ir aukų vaisiais dalinimosi pradžia ir glūdi pabudime kitų tikrovei — per ryšį su kitais.

Niekas taip nepažadina kitų tikrovei, kaip pajautimas kitų vargo ir skausmo. O vargo bei skausmo pasitaiko visur: ir mūsų, išeivių, tarpe, ir gyvenamojo krašto žmonėse. Tačiau vargiai kas tiek daug kančios ir skausmo patiria, kaip mūsų tautiečiai už geležinės uždangos. Juk tam ir geležinė uždanga — kad skausmą nuo kitų akių slėptų ir kad kenčiantieji negalėtų nuo priespaudos pabėgti.

Kad ir kaip budriai saugojama geležinė uždanga, pro ją vis dažniau ir vis garsiau ima skverbtis šauksmas. Geležis nebesustabdo jausmo iš anapus. Jį sustabdyti tegali nejautrumas šiapus.

Daugiau kaip prieš dvidešimt metų prasiskverbė pro geležinę sieną Sibiro lietuvaičių maldaknygė...

Suledėjusiomis lūpomis, ašarotomis akimis, nevilties iškankinti, puolame.. Kad galėtumėte geriau su mumis jausti, mąstyti ir garbinti Viešpatį, siunčiame šią maldų knygelę.

Iš anapus prasiskverbė kvietimas tautos tragedijos dienose kartu jausti ir kartu melstis... Kiek jis buvo išgirstas šiapus...?

1961 metais prasiveržia pro geležinę uždangą Mykolo Vilties laiškai.

Kraujas rašo šiuos nebylius laiškus,
Neparašytus laiškus —
iš pamiškių juodų, iš liūnų,
Kraujas iš kalėjimo tortūrų kambarių...
Pražiūrime akis į saulėleidį,
Į vakarus...
Tarsi jūsų meilė mums padės...
Ateina tik nepažįstamos bangos,
o smeigiasi širdin tik sopuliai.
Maldoje šaukiamės jums pagalbos,
Tos, kurios mums nei bangos
neatpažįstamos nebeatneša,
Tos, kuriai Jūs laiko nebesurandate.

Iš anapus prasiveržė pro gelžį žodžiai — pilni nusivylimo, net priekaišto, bet dar pilnesni neišsakyto skatinimo... Kiek jie palietė mus šiapus...?

1972 metais į Vakarus visa srove prasimušė Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika:

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika supažindins su dabartine Lietuvos katalikų padėtimi daug skaitytojų tuo atveju, jei ji bus perduodama iš rankų į rankas.

Iš anapus prasimušė didžiausiam pavojuj surinkti ir išspausdinti faktai apie tikinčiųjų ir Bažnyčios persekiojimus. Kiek jie prasimuš pro nerangumą šiapus...?

Taip, kitų skausmas labiausiai pabudina... Ir kitų skausmo šauksmas yra didžiausiam pavojuj būti neišgirstas užmigusių ir sapnuojančių.

Pabusti Dievo tikrovei

Dievo tikrovėn pabudinti užtenka ir lašelio, jei pajuntama jame atsispindinti Saulė... Kraujo ar prakaito lašai stipriau atspindi saulę... už vandens lašus. Ir Dievu tikėti galima, kitiems apie Jį pakalbant, bet už kalbą daug įtikinamesnė yra auka už Jį. Kas aukojasi dėl Dievo, tam nė kalbėt nereikia: ir taip matai, ką jis vertina.

Auka mažai kur tiek žėri, kaip ten, kur ji persekiojimų kaitinama. Kaip Katalikų Bažnyčios Kronika skelbia, aukų už Dievą apstu okupuotoj Lietuvoj.

Kun. Zdebskis ruošė vaikus prie išpažinties ir pirmosios Komunijos. Buvo sugautas. Teisme nesigynė: Dievas įsakė mokyti kitus Jo mokslo. Reikia Jo labiau klausyti negu žmonių. Buvo nubaustas kalėjimu. Taip vertino Dievo valią, kad nebijojo dėl Jo kalėti!

Vytautas Lažinskas pastatė kryžių prie savo namų. Už tai ateistinė valdžia niekšiškai norėjo jį sukompromituoti. Teismo psichiatrinė komisija neva nustatė, kad jis turi "sistematizuotas religinio turinio kliedėjimo idėjas". Jį sveiką — už tikėjimo išpažinimą — pasiuntė į beprotnamį. Šis vyras taip vertino Dievo ženklą, kad nebijo būti išjuoktas — bepročiu palaikytas!

Romas Kalanta, jaunuolis, kuriam buvo daromi sunkumai užbaigti mokslus, nes jis drįsdavo pasakyti, ką jis tikrai galvojo — tarp kita ko, kad nori tapti kunigu... Norėjo tapti Mišių aukotoju, o tapo ugny savęs aukotoju... Gyvai pabudęs — pabudęs savo, kitų — tautos ir Dievo tikrovei. Apsprendęs susideginti, lapely parašė savo mergaitei: "Aš kitaip negalėjau". Negalėjęs kitaip — ne kieno verčiamas, bet pilnai vidiniai apsisprendęs tapti auka... Ne miegodamas, ne sapnuodamas, bet pilnai pabudęs savo apsisprendimo galiai, savo paties tikrovei... Jau degdamas, atskubėjusiems į pagalbą jis šaukė: "Nebegelbėkit manęs, aš žūnu už Lietuvos laisvę". Nors jaunas, bet giliai suvokęs, kaip tauta prievartaujama pavergėjų, kad pasirinko tokį aukos kelią dėl tautiečių tautinės-religinės laisvės. Iki tokio laipsnio pabudęs kitiems... O savo ankstyvesniu piešiniu jau kurį laiką jis buvo nurodęs savo pasirinktą kelią. Piešiny buvo vaizduojamas aukštas jaunuolis ilgais plaukais (kaip jis pats), iškėlęs akis ir rankas į viršų, liepsnose po kryžium. Krikščioniška auka ir jo paties pasirinkta auka sugretinama... Taip vertinęs Dievą, jog nepabojo liepsnų, kad tik kiti nebūtų verčiami trauktis nuo Jo, bet galėtų laisvai Jį išpažinti...

"Romas Kalanta... Ir visa eilė kitų...Pabudę Dievo tikrovei, budina mus savo auka".

Kun. Zdebskis... Vytautas Lažinskas... Romas Kalanta... Ir visa eilė kitų... Pabudę Dievo tikrovei, budina mus savo auka. Jų prakaito, skausmo, kraujo lašuose spindi saulė. Pats Dievas Jam pabudusiais budina mus...

Esame žmonės. Mus visus karts nuo karto apima blankus snaudulys, beprasmis užmigimas ar apgaulūs sapnai. Dvasinės tikrovės akivaizdoje nuolat turime stengtis išsivaduoti iš tokių sapnų ar snaudulio ir pabusti tikrovei: pirmiausia — savo paties tikrovei, vis gyviau, aiškiau ir tvirčiau apsisprendžiant už gėrį; paskui — kitų, artimųjų, idėjos draugų, tautos, žmonijos, o ypač kenčiančių tautiečių, tikrovei, juntant, kad mums reikia jų, o jiems — mūsų, ir pagal tą jausmą veikiant; pagaliau — pabusti tikrovei paties Dievo, tos didžiosios visa įprasminančios Vertybės, kurią labiausiai vertiną tautiečiai okupuotoj Lietuvoj, įkvepia ir mus Jo vardan ryžtis, ristis ir aukotis.

MENININKO GIMTADIENIS

Vienos svirties istorija

PETRAS PENIKAS

Buvau dar mažas, tačiau man tai netrukdė stebėti gyvenimą ir juo džiaugtis. Nešiojau motinos pasiūtas pakulines kelnaites, kuriose pasilikę spaliai negailestingai braižė žemesniąsias kūno dalis. Marškinėlius vilkėjau truputį švelnesnio lino. Visi mane laikė mažu ir nereikšmingu padaru, bėgiojančiu tėvų sodyboj. Niekas tuomet manęs nepaklausė, ar aš turiu šiokį tokį supratimą apie įvykius, aplinką ir žmones. Mano išminties ir rašomos gyvenimo knygos niekas nevertino. Ne kartą girdėjau apie mane kalbant: tas bamblys jau moka vartus atsidaryti, per tvorą perlipti ir į pamiškę nukeverzoti. Ritasi, kaip barsukas ežiomis. Tie, kurie laikė mane mažu, buvo už mane aukštesni, stipresni, sunkesnius daiktus pakeldavo. Tėvas man duodavo tuščią rugių maišą panešėti. Aš jam buvau labai dėkingas. Ir ne kas kitas, kaip tik mano tėvas buvo mano tikrasis pasididžiavimas. Paūgėjęs iš motinos sužinojau, kad jis pats ir trobą pasistatė, ir daržinę, ir tvartus, ir šulinį iškasė, ir rentinį surentė, ir svirtį, pasikinkęs ramiausią arkliuką, iš miško pargabeno ir pastatė. Tos žinios suardė mano aplinkos istorinį pasaulėvaizdį. Mat, aš galvojau, kad, ką aš matau, stovi nuo "amžių"...

Aukšta svirtis, su dvišakiu viršūnėje, su ilga, lanksčia skersine kartimi ir su panašia išbėgine, visados pasiryžusi leistis į šulinio gelmes. Taip lengva iškelti pilną kibirą vandens. Iš gilumos šokte iššoksta. Kai pamatau motiną prie šulinio, atbėgu, lengvai iškeliu į paviršių pilną kibirą ir laimingas pastatau ant plokščio akmens. Motina nieko nesako, tik paglosto mano susivėlusius plaukus. Aš jai nusišypsau. Tik ji viena mano vyriškumo neužgauna. Ne taip švelnūs buvo mano vyresnieji broliai ir seserys.

— — —

Prisimenu ir senąją svirtį, pasvirusią į rentinio pusę. Kaip ir senas žmogus, palinkęs į žemę ne tik nuo vargų naštos, bet ir nuo ilgo gyvenimo metų. Ir kas suskaičiuos, kiek tūkstančių kibirų iš gelmių yra padėjusi iškelti savo šeimininkams..., vis klegėdama giedriomis vasaros dienomis, vis iškeldama galvą dangaus mėlynėn. Tačiau senoji svirtis vis labiau pajusdavo savo senatvę, o suvaržyti šonai ramsčiais, kuriuos prilaikė storos apjuostos vielos, trukdė jai džiaugtis garbingomis žmogui skirtomis pareigomis ir klausytis kregždžių, nutūpusių ant jos nugaros, skambios giesmės: "Virė, virė gaspadinė..." Protarpiais girdėjosi įtartinas svirties braškėjimas.

Jai jau taip sunku tarnauti visiems praeiviams, o namų šeimininkė su nerimu pažvelgdavo į svirties skersinį. Kad tik nenulužtų, kibirą keliant iš gilaus šulinio. Takas nuo trobos slenksčio iki šulinio ne akmenimis, bet mano motinos gerumu grįstas. Jos visa mylintis šypsnys dengė veido raukšles, kurių aš dar nepajėgiau surišti su jos skiriama auka mūsų laimei.

Mano tėvas pastebėjo svirties negalią ir nuta-

rė pakeisti nauja, kad vėl ištikimai tarnautų ne tik šeimos židiniui, bet ir praeivių atgaivai. Tai vienas, tai kitas karštą vasaros dieną užsuka mūsų kieman ir paprašo šalto, gaivaus vandens. O vanduo tiesiog žiemos šalčio. Mano tėvas visados įspėdavo: "Sušilę daug negerkite, kad plaučių uždegimo negautumėte. Tik vieną stiklinę ir tai ne iš karto. Tik palaukę mėginkite ir kitą".

Tai buvo nuolatinis visiems įspėjimas. Tokio užrašo prie šulinio nebuvo, bet kiekvienas namiškis ir aš pats keverza, jei ten buvau ir praeiviams patarnavau, tėvo žodžius pakartodavau labai išdidžiai. O jei tėvas buvo anksčiau iš bažnyčios sugrįžęs, tai ir jis mielai patarnaudavo. Ir pokalbiai būdavo šventiški.

Atsimenu, kaip arklys parvilko iš miško dvejomis viršūnėmis pušaitę. Storgalys buvo užmestas ant karukų. Tai bent bus svirtis: aukštą, apystorė iki pat viršūnių. Prie šono, kaip prie motinos vaikas, pririšta vilkosi ilga, liekna pušaitė. Ji tarnaus vandeniui kelti iš gelmių. Kiek gilus šulinys, tiek turi būti ilga ir pušaitė. O kaip pamėgo kregždės skersinį. Rudeniop jos ten įkūrė savo atžalynui mokyklą. Prieš išskrisdamos į šiltuosius kraštus, jos ilgas valandas mokydavo vaikus, kaip elgtis kelionėje, kad nepaklystų per lygumas, kalnus ir vandenynus. Skersinį tėvas porą metų džiovino pastogėje išsmalavęs, kad ilgiau tarnautų. Dar ir šiandieną aš prisimenu savo tėvą, keliantį stiebą į aukštį. Jis tai atliko pats vienas, pasidirbdinęs trikampį keltuvą, kurį jis vadino kaparu.

Manau, kad ne taip svarbu, kurio karo metais tai atsitiko. Visuose karuose žūsta žmonės. Žūsta kalti ir nekalti. Tačiau tai buvo metas, kada iš vakarų ir rytų virš mano tėvų sodybos šiušeno priešų spiaudomi sviediniai, prieš daug metų pagaminti, drėgnuose sandėliuose buvę sukrauti. Tų sviedinių primėtė visur. Balose jie beveik ne vienas nesprogo ir, apsidengę purvu, kažko laukė.

Sviedinių atsirado ir mūsų kieme. Mes juos iš gilių, vandens prisisunkusių, duobių išsiritinom. Tėvas jais nesidomėjo, tik mus išbardavo, nes galėjo sprogti, tempiant namo iš balynų. Ir mes, vaikai, tai žinojom, bet žingeidumas nustūmė į šalį visokį atsargumą. Mes bastėmės po miškelius ir balynus ir nepaisėm tėvo įspėjimų.

Nuiminėjom sviedinių varinius žiedus, atsukinėjom galvutes, išpylėm švininius rutulėlius. Iš jų lydinom kryželius, žiedus ir visa, ką tik sugalvojom. Vieną tuščią sviedinio kevalą pakabinom po svirties galu, kad lengviau būtų iškelti pilną kibirą vandens. Tiesa pasakius, pats kibiras šokte iššokdavo. Reikėjo jį net prilaikyti, kad nenulužtų skersinis, stipriai atsitrenkęs su kevalu į žemę. Tai buvo mūsų, vaikų išradimas...

Atsitiko, kad keletas priešo karių užklydo mūsų kieman ir pastebėjo rinkinį nesprogusių, išardytų sviedinių. Lindo jiems į akis ir sveikas sviedinio lukštas, mūsų pakabintas po svirties galu. Mes ir nepagalvojom, kabindami sviedinio lukštą, kad, užgaunam priešo išdidumą. Tačiau karių akyse buvom kalti ne mes, bet tėvas, kuris tuo metu valgė juodos duonos riekę, apteptą sviestu, kad būtų stipresnis pievoje dalgį sukti. O kad jis mus būtų skaudžiai diržu nupliekęs ir liepęs visus tuos sviedinius nunešti atgal į miškelius ir balas!

Vyresniojo akys nukrypo į tėvą, kurį įsakė kareiviams išvesti į kiemą. Tėvas išbalęs nesipriešina. Eina tiesiai šulinio kryptimi. Lieps vandens pasemti, šalto, gaivinančio mūsų šulinio vandens. Tėvas gers pirmas, kad kariai pamatytų, jog vanduo neužnuodytas. Jie pirmi bijo. Tokia karšta diena. Tėvas nesupranta kareivių kalbos. Visi sustoja prie svirties galo, o ne prie šulinio, prie visados švaraus kibiro. Vienas kareivis dairosi aplinkui, prieina prie daržinės, praveria duris ir po valandėlės išsineša virvę. Tai tos pačios vadelės, kuriomis tėvas valdė ramų arklį, tempusį ant rogių svirčiai medžiagą iš netolimos girios. Aš negalėjau suprasti, kodėl mano tėvas, toks stiprus, žiemą didžiulius rąstus pats vienas ant rogių užsikelia, dabar tarsi suakmenėjęs. Mama baisiai klykia, mes, ją apsikabinę, gailiai verkiame. Vyresnysis nė nepagalvoja, kad tie sviediniai ne iš miške sukrauto sandėlio pavogti, bet iš gilių duobių mūsų, neužaugų, parnešti. O kad mes būtumėm mokėję prašnekti jų kalba! Kokia džiugi būtų svirties istorija, kokia laiminga būtų buvusi mūsų šeima! Taip aš pasitikėjau tėvo drąsa ir jėga, o dabar... Ar ne gėda leisti save taip pažeminti. Nieko nepadėjo nei motinos klyksmas, nei mūsų ašaros. Mes visi matėme jo mirtį. Kai kareiviai nutolo, mes drebėdami prisiartinome ir nuėmėme virvę nuo kaklo, bet prižadinti tėvo nebegalėjome.

Ir nuo tos tėvo mirties valandos siaubas mane lydi visą gyvenimą.

Pradėjau mokytis po poros metų po tėvo tragiškos mirties. Mokyklose vaikai mokomi piešti. Pradžia sunki. Paišiau, kreivojau. Pirmieji bandymai buvo panašūs į svirtį, į mano tėviškės svirtį. Nupiešiau ir rentinį, tik kibiro su vandeniu nupiešti dar nesisekė. Rentinį renčiau, kaip mano tėvas rentė tvarto sienas. Ne taip jau dailiai, bet stipriai. Nelengvai man sekėsi su dvišakiu stulpu ir skersiniu. Dvišakis kažkaip kvailai atrodė, palinkęs, sukrypęs, tarsi sunkumo negalėdamas atlaikyti. Tačiau ryžto nenustojau. Bandžiau ir bandžiau. Juo toliau, juo stipriau piештukas laikėsi mano pirštuose.

Deja, negalėjau atsiplėšti nuo svirties bandymų. Vis traukė mane, kaip nematomas magnetas.

Kartą mokytojas manęs ir klausia:

— Kodėl tu prie šulinio taip prisirišęs? Juk daug gražių daiktų galima pasirinkti.

— Nežinau, mokytojau...

Savo vidaus pasaulio analizuoti aš dar nesugebėjau. Tik kažkoks vidinis akstinas stūmė mano ranką piešti, bet nieko sąmoningo, piešdamas šulinį, aš negalvojau. Net pyktelėjau, kodėl mokytojas tokių dalykų teiraujasi. Man tai nebuvo gėda, bet to aš nesupratau. Dar nežinojau, kas yra menas ir kokie poveikiai verčia kad ir paprasčiausią peckelį, kokiu aš buvau, kurti tą ar kitą, nors dar menui ir nepriklausantį dalyką, per amžinybę stovintį nuo meno reikalavimų. Ar žino vieversėlis, kodėl jis aukštybėse savo patelę linksmina? Toks ir aš buvau, žalias laukų paukštelis. Žalias nesubrendęs. Manau, kad ir mokytojas bus girdėjęs apie mūsų šeimos dramą, tik neturėjęs laiko įsigilinti, iš kur kyla jauno berniuko širdies polinkiai. Mokiniai piešia ir "iš savęs", tai ar aš galėjau būti kitoks... Aš pradėjau nuo svirties, nuo šulinio. Kiti, piešdami namus, pirmiau nupiešia dūmtraukį, paskui stogą, sienas, langus, duris, o pamatui pritrūksta laiko ir energijos, nes kiti darbai laukia.

Savo šeimos dramą nuolatos tobulinau. Kitaip tariant, mano palinkimas į meną per šeimos dramos slenkstį tobulėjo, ranka gudo valdyti piešelį, tik vienos spalvos piešelį. Kartais grafitas toks buvo kietas, kad negailestingai draskė popierių, už kurį taip brangiai mokėdavau. Mano mokytojas, kuris piešimo menu nepasižymėjo, su nuostaba sekė mano ryžtą ir pažangą. Svirtis tobulėjo labiau mano širdyje negu popieriuje. Visa vykusios dramos aplinka veikė į mane. Tėvas ilsėjosi artimose kapinaitėse. Jo atminimui juodas kryžius stovėjo prie kelio sodo pakrašty. Iš šulinio praeiviai gėrė švarų ir vėsų gaivinantį vandenį paminėdami mano tėvą, o mano sielos pasauly tėvo mirties drama vystėsi ir man pačiam sunkiai suvokiama kryptimi.

Mano geroji motina laisvomis valandėlėmis parymodavo prie svirties, prie statinių tvorelės, kur vyro kūnas, dar šiltas, buvo paguldytas. Mažutis

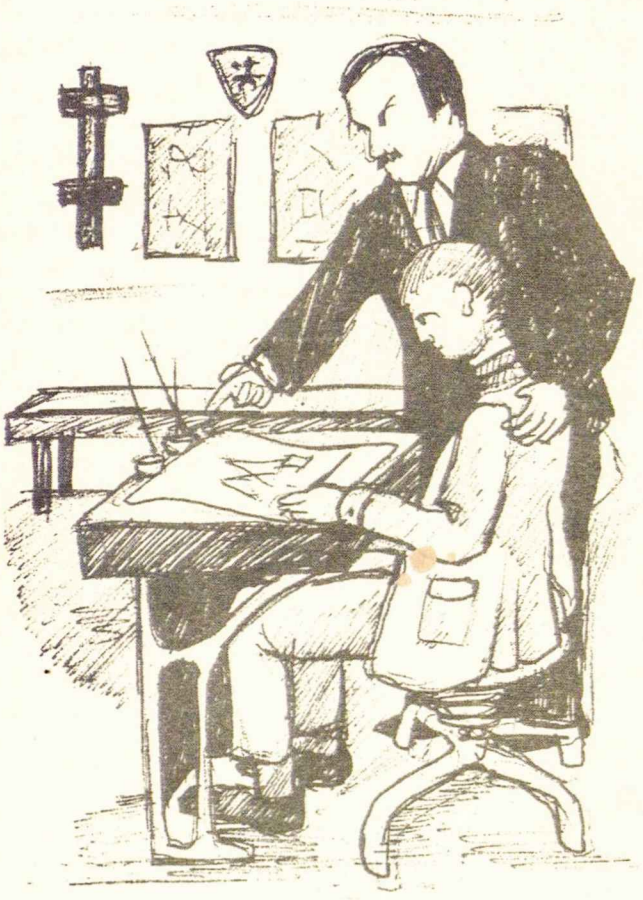

kryželis prie svirties galo. Tai mano darbas. Visi praeiviai, kurie gėrė iš mūsų gilaus šulinio, žinojo, kodėl jis čia ne vietoj įbestas. Aš buvau gavęs visų pritarimą. Argi nestatoma kryžių ten, kur žmonės nelaimingais atvejais atsisveikina su šiuo pasauliu?

Argi man būtų skirta per tėvo mirtį žengti į kūrybinius laimėjimus? O gal tai mano per didelis jautrumas, gimęs per anksti, beveik kūdikystėje. Gal geriau būtų padėti į šalį teptuką ir dažus ir paieškoti kitų dvasios polinkių. Bet tai buvo trumpalaikiai atotrūkiai nuo kūrybinės įtampos.

Svirties tragedija mano šeimoj trukdo atsiplėšti nuo pasikartojimų, kuriuos taip aiškiai pastebėjo kritikai. Tik ir aš pats nežinau, kodėl turėčiau būti kaltas, jei tėvo mirties istorija taip neatlaidžiai dominuoja mano kūrybą?

Laikraštininkai ir kritikai mane jau pravardžiuoja garsėjančiu dailininku. Jaunystėje pradėjau nuo svirties ir šulinio. Piešiau tik pats sau. Savo darbų niekam nerodžiau. Šiandieną mano paveikslus perka meno mėgėjai ir karsto ant sienų savo namuose. Bet jiems toji garbinga vieta yra tik laikinoji stotis. Geresnių įsigiję, manuosius nukiša į gilių rūsių drėgnus kampus, kur, kaip ir aš pats, nyksta ir deformuojasi. Tai paprasta. Mano darbai tik to ir verti. Visados silpnieji užleidžia geresniąsias vietas stipriesiems. Aš nė nepagalvoju tokį elgesį rišti su Evangelijos dvasia. Mene mažutėliams neteikiama pirmenybė. Man neskauda širdies, kad nesu didelis ir gerbiamas. Tokių juk daugiausia pasauly.

Sutinku su kritikais, kurie pastebėjo mano kūryboj pasikartojančių bruožų, nuo kurių nesugebėjau atsipalaiduoti, nors ir labai kovojau už kiekvieno paveikslo visišką originalumą. Nuo pat kūrybinio vyksmo pradžios iki pabaigos susidūriau su savo vidaus pasaulio nenugalimomis kliūtimis. Nežinojau, kaip galėčiau viso to išvengti. Mano mintys visada krypo į tolimą praeitį, mane slėgė tolimi prisiminimai, nuo kurių neturėjau jėgų atsiplėšti. Mano paveiksluose glūdinti pasikartojimų mįslė kritikams buvo ne tik nežinoma, bet ir įspėti negalima, jei aš pats jiems neatverčiau paslapties. O to išdrįsti aš negalėjau. Buvau perdaug išdidus. Jie mane palaikytų dvasios ligoniu ir visai mano darbų neminėtų ir nevertintų. Aš ir pats žinojau esąs dvasios ligonis. Bet ar tai mano kaltė?

Milijonai paveldi mirusiųjų kančias. Ir aš pasidariau tėvo tylios kančios paveldėtoju. Tokiu tragišku palikimu ir aš buvau apdovanotas.

Ar nebūtų buvę geriau, jei būčiau kitoj vietoj šulinį iškasęs ir svirtį pats savo rankomis iškėlęs?

Vanduo tarnauja troškuliui malšinti, gyvybei palaikyti, bet kūrybai suklestėti reikia kančios. Kas gi galėtų mane išvesti iš prieblandų į saulės šviesą?

Kai palikau gimtinę, svirtis jau buvo pakrypusi, o paskui mane pasivijo žinia, kad stiprus šiaurės vėjas, peršokęs aukštą pušyną, ją visai palaužė. Sako, kad nebėra ten, kas naują pastatytų, kad blezdingėlės vėl galėtų, ant skersinio sutūpusios, pasikalbėti ir savo mažuosius tolimai kelionei parengti. Kryželio ten seniai nebėra.

Gal su nulaužta mano gimtinės svirtimi baigsis ir mano svirties drama. Gal paliks mane didysis jaunystės košmaras. Gal bus tada atšvęstas mano kūrybos gimtadienis...

Šis apsakymas yra iliustruojamas Petro Sandanavičiaus piešiniais.

ŠVENTIEJI — TADA IR DABAR...

LILĖ TUMOSAITĖ-GRAŽULIENĖ

Lilė Tumosaitė-Gražulienė aktyvi lietuvių visuomenėje ir ateitininkiškoj veikloj. Nesvetimos jai šviežios krikščioniškos įžvalgos, kuriomis ji — kaip ir čia — laiks nuo laiko pasidalina raštu.

Kai buvau jauna moksleivė, mano dienos skendo knygose. Skaičiau visa, kas pakliuvo, nes visa buvo įdomu, visa nuostabu, visa uždegdavo, skatindavo. Tarp skaitomų knygų atsirado biografijos karalių, diplomatų, garsių mokslininkų, menininkų, indėnų vadų, garsių kaubojų ir... šventųjų. Visos tos biografijos prieš akis piešė herojų gretas. Skaitydama kiekvienoj rasdavau savybių, kurias troškau įsigyti. Tikrai kada nors atrasiu nuostabias mokslo paslaptis, rašysiu Nobelio premijos vertus romanus, būsiu savęs išsižadėjusi gydytoja, patarnaujanti vargšams, mirštantiems žmonėms. Eisiu į gyvenimo areną su Kristaus meile, ir niekas jos neišplėšė: nei liūtai, nei baisūs bedieviai-pagonys. Aš irgi per naktis melsiuosi ant šaltų grindų ir atiduosiu viską beturčiams. Turiu prisipažinti, kad daugelį tų užsimojimų bandžiau: romaną pradėjau rašyt trylikos metų. Jame buvo daug nelaimingos meilės, daug patoso, daug kančios ir ypač daug labai dramatiškai surežisuotos mirties. Mokslą puoliau su azartu: kiekviena nauja matematikos lygtis ir chemijos bandymas mano akyse buvo nemažiau reikšmingas, kaip Madame Curie ilgų metų darbas.

Visas šventųjų dorybes tariausi įsigyti iki dvidešimtųjų metų. Į Mišias ėjau kasdien, seselėms knygas nešiau, lentas valiau (gal ir jų dorybės į mane nusitrins). Naktimis meldžiausi, kaip gerai "šventajai" pridera...

Dvidešimtieji metai atėjo ir praėjo... Vietoj romanų rašiau noveles su daug mažiau kančios... Mokslas vis intrygavo, bet savo ribų supratimas buvo daug realesnis. O šventieji ... kas gi atsitiko su šventaisiais? Kodėl daugelis jų paliko su vaikystės Pelenėm, Snieguolėm, Blackhawk'ais? Kodėl jie neperžengė to slenksčio iš vaikystės į suaugusio pasaulį ir kartais tokią pilką kasdienybę?

Pirmiausia taip įvyko todėl, kad vaikystės šventųjų biografijos piešė herojus, piešė milžinus. Jos vaizdavo tik nuostabius, nepaprastus įvykius. Tai žadino žavesį bet kartu nusiminimą, kai po naktinių maldų vis tiek pyktis pratrūkdavo apkalbos išsprūsdavo, ir kasdienės pareigos likdavo atidėtos. Tiems vaikystės herojams trūko gelmės, trūko žmogiškumo... Ir, būdavo, mokytojos su džiugsmu pasakodavo, kiek daug šventieji kentėjo, kaip jiems kaulus triuškino, o jie giesmes giedojo... Ir mes, iš mokyklos eidamos, į batus prisivarėm žvyro, idant ir kentėtume...

Dabar, po daugelio metų į tai žiūrint, atrodo juokinga... Ir kartais norėtųsi grįžti į tuos laikus, kada tikėjimas buvo toks aklas ir herojai tokie pagaunantys...

Nors ne, grįžti nenorėčiau. Per tuos dešimtmečius šventieji ir šventųjų gyvenimai atsiskleidė kitaip. Išėjus iš katalikiškų mokyklų šiltadaržio, teko sutikt klausimų, kuriuos anksčiau nelabai svarstėm. Kas yra šventieji? Kam jie reikalingi? Bažnyčia per šimtmečius skelbia šventuosius, kaip pavyzdžius gyvenimo. Jie per heroiškas pa-

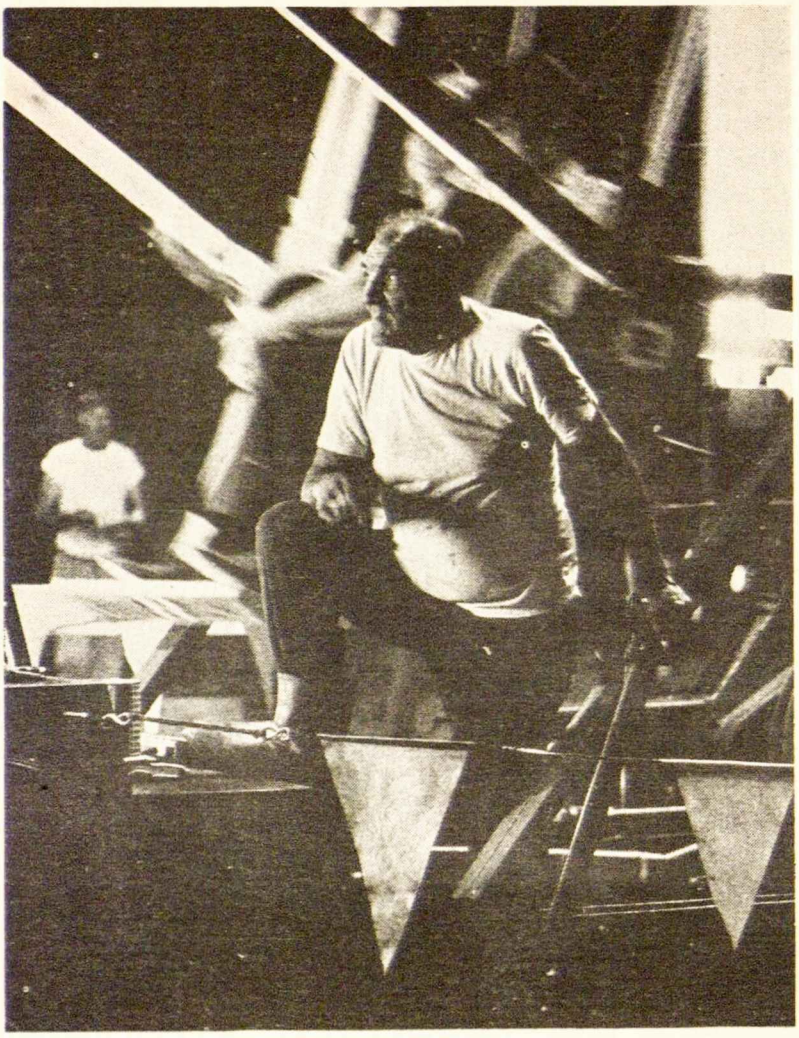

stangas išsikovojo Dievo jiems skirtą dangaus kertę. Išsikovojo ne iš Dievo, nes Dievas jiems nuo amžių skyrė dangaus laimę —išsikovojo iš savo palinkimų, iš apgožiančios aplinkos, iš dvasią dusinančios medžiagos ir tuštumo. Visi tie mano vaikystės herojai buvo šventi ne tada, kai juos Bažnyčia šventais paskelbė, bet kai jie žemėj gyveno Dievo akivaizdoj, Jo garbei. Šventasis yra tas, kuris gyvena su Dievu ne tik sekmadieniais, ne tik per Mišias ar nelaimės atveju, ar skaitydamas apie kitų šventus darbus, bet kasdien ir visada... Kai praranda kantrybę ir ant vaikų surinka, dešimtą kartą šluostydama mažųjų papiltą pieną; kai sutinka Naujuosius Metus su artimaisiais; kai pritrūksta kantrybės, dirbant su lėtais žmonėmis; kai reikia skubėti, o mašinų virtinė vos slenka... Šventasis yra žmogus (ribotas, klystantis), bet žmogus pakeliui į Dievą. Nepripuolamai tan kelin atsiradęs, tarsi gyvenimo užmestas ant bėgių, kurių jis neapsvarstė, kurių nepasirinko, bet tas, kuris apsisprendė aiškiai ir sąmoningai už Dievą, kuris pasirinko gyventi su Juo ir Jame.

Dažnai girdime tai: gyventi su Dievu, bet ką tai praktiškai mūsų gyvenime reiškia? Jeigu mes gyvename su tėvais, su vyru, žmona ar vaikais ir vieną dieną jų nebėra — mūsų gyvenimas radikaliai pasikeičia. Tačiau ar mes būtume kitoki, jeigu būtume gimę nekrikščionių šeimoje? Kuo mūsų gyvenimas būtų kitoks? Jeigu mes dabar nesiskiriam savo gyvenimu nuo gero žydo, nuo gero ateisto, musulmono ar budisto, tai Kristus mums mūsų gyvenime dar nėra gimęs. Mes galim išpažinti daug taurių idealų, bet jeigu Kristus neturi konkrečios įtakos į mūsų kasdienybę, tai mes praktiškai gyvename be Jo.

Didžiausias skirtumas tarp kanonizuotų šventųjų ir mūsų yra, kad jie gyveno dvasios gyvenimu, kai mūsų rūpesčiai skęsta medžiagoje: turėti kiek galima daugiau, prabangiau, patogiau. Visa tai nėra savyje bloga (ir šventųjų buvo turtuolių), bet jie pajėgė iškilti virš to ir dvasios pasaulio nepaņeigti, kai mes dažnai skęstam, net nejausdami tos dykumos, tos tuštumos... Man kartais vaidenas, kad mes, ateitininkai, ypač tuo prasikalstam. Ne dėl to, kad mes esam kuo blogesni už kitus, bet dėlto, kad mes sakomės siekią daugiau, aukščiau. Mes einam visa atnaujinti Kristuje, bet ar ne dažnai savęs atnaujinimą paliekam paskutinėj vietoj... Kartais lengviau ryžtis atnaujinti kitus: vaikus, draugus, vyrą, žmoną, pagaliau visą tautą, negu ryžtis atnaujinti save.... Ir dažnai galvojam, kad domėjimasis menu, grožiu, kultūra jau yra dvasinis gyvenimas. Tačiau ir graikai, ir romėnai visa tai puoselėjo, o mes juos vadinam

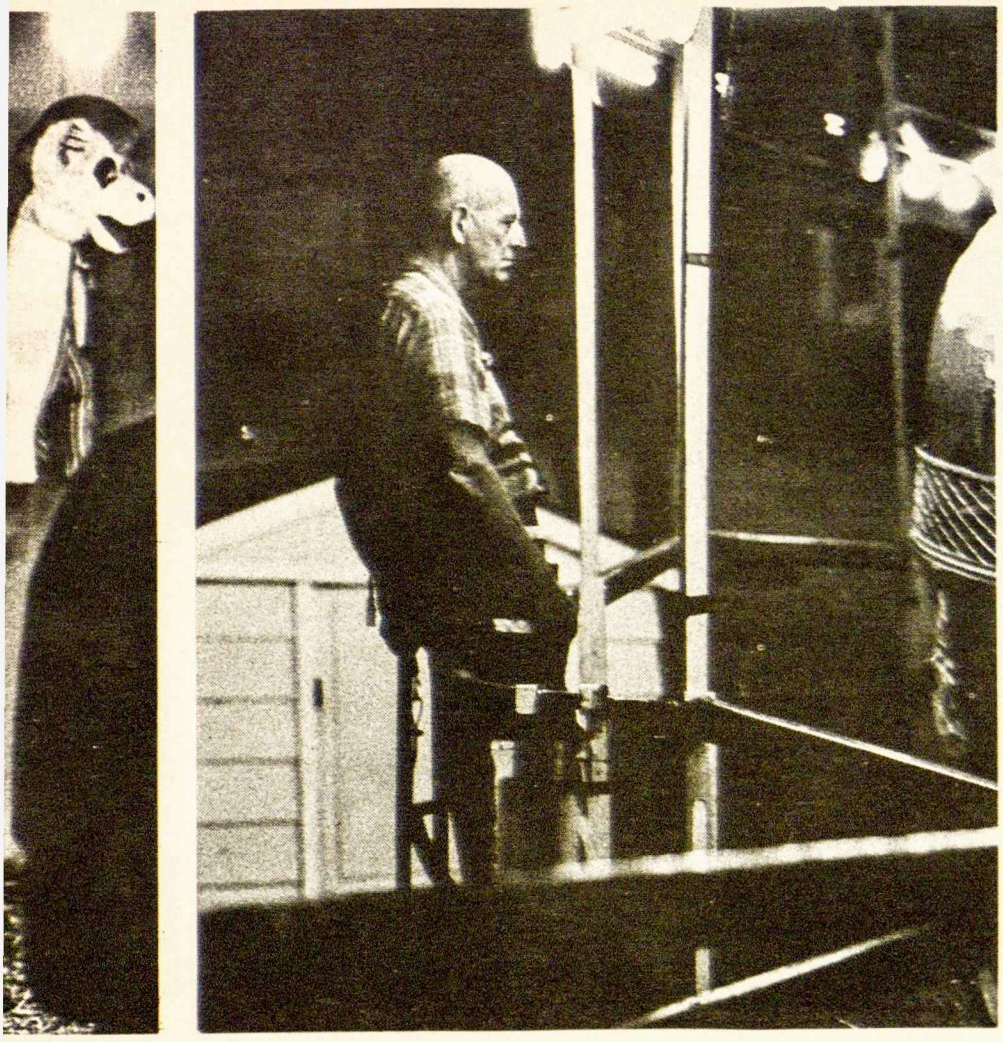

"Buvo laikas, kai atrodė, kad
Dešimts Dievo įsakymų
tai Dievo mums uždėta našta...
Truko laiko, kol supratau,
kad... tai žaidžiamojo lauko riba,
kurią peržengus, subyra
trapioji pilnojo žmogaus laimė".

pagonimis. Gyvenimas be kultūrinių interesų yra gyvenimas vienoj dimensijoj, bet be dvasios gyvenimo esam gyvi tik dviejose dimensijose — trūksta trečiosios, kad būtume pilni žmonės. Esam popierinės lėlės. Tiesa, mes išeiviai — mes kovojame už savo tautinį ir kultūrinį būvį, bet aš šventai tikiu, kad, jei "visų pirma rūpintumės dangaus karalyste ir jos teisybe, visa kita būtų pridėta..." Jeigu aš eičiau už ką nors kovoti, aš kovočiau už mūsų gyvesnį dvasinį gyvenimą, besąlyginį ir džiaugsmingą...

Džiaugsminga... ot, čia dar viena problema su mano vaikystės šventaisiais. Atrodydavo, kad jie džiaugiasi kančia, gieda tik, kai kaulai traška. Išaugus iš tų paauglės metų, kada visas gyvenimas yra daugiau mažiau džiaugsminga kančia, suaugusiam žmogui tai atrodo savotiškas masokizmas. Jeigu mes kaltinam šių dienų rašytojus, kad jie pabrėžia sensacijas, tai šventųjų gyvenimų rašytojai prasikalsdavo visai panašiai... Man teko daug metų klausyti arba skaityti per vakarienę tai dienai skirto šventojo gyvenimo aprašymą. Ir kartais būdavo tikrai sunku nesišypsoti, nes buvo tokių, kurie savo apsiaustus ant jūros išskėsdavo ir nuplaukdavo. Kitas, iš karo žygio grįždamas, arkliui pasibaidžius, nuo žirgo nukrito ant kiaulės ir ant jos nujojo, o iš gėdos, vienuolynan įstojęs, šventuoju tapo irt.t. Visa tai gal tikrai įvyko, bet ne ten esmė: esmė yra šventojo gyvenimas su Dievu.

Tuose visuose šventųjų aprašymuose beveik nieko nerandama apie džiaugsmą, gyvenant su Dievu, o jo tikrai turėjo būti... Prieš keletą metų pirmą kartą patekau į katalikų charizmatikų grupę. Jų buvo apie 500. Pirmąkart patekus, jų apeigos atrodė (jei taip galima vadinti) keistos, nors jaudinančios. Juos stebėdama, aš supratau, ką sako psalmistas sakydamas, kad "aš giedu Viešpačiui džiaugsmo giesmę..." arba, kad Dovydas šoko priešais Dievo būveinę. Ten aš pamačiau, ko trūko mano vaikystės šventųjų biografijoms — joms trūko džiaugsmo.

Aš augau kartoj, kuri buvo auklėta, kad dvasinis gyvenimas yra paženklintas kryžiumi. Ir dažnai, didelio auklėjimo entuziazmu užsidegę, mūsų mokytojos mums tų kryžių dar pridirbdavo, kad kartais nepritrūktų. Dabar aš suprantu, kad kryžių gana be dirbtinių: gyvenimo kasdienybė jų ik valios pagamina. Ir nereikia laukti, kad jie būtų kažkuo ypatingi: mūsų visų išgyvenamas vienišumas; užsidarymas savy, kai vidus sprogsta noru su kuo nors pasidalinti; tie maži nesusipratimai, kurie kyla iš neįsijautimo į kito vidaus pasaulį; tie rūpesčiai rūpestėliai, kurie mus veja iš dienos į dieną, ir sudaro mūsų gyvenimo visumą. Ši-

tuos dalykus paneigus arba su jais neatsistojus gerojo Viešpats akivaizdoj, bevertė mums būtų anų šventųjų ašutinė ar nepliaująs pasnikas. Ir kaip mums aṇuomet niekas nepaaiškino, kad šventieji buvo šventi ne dėl to, kad tuos dalykus darė, bet priešingai: jie tai darė, nes buvo šventi.

Dabar mane intryguoja ne nuostabūs šventųjų stebuklai ar atgailos, bet jų didelis psichinis sveikatingumas. Kaip iš bailios, nedrąsios kaimo mergaitės tapo karžygė Orleano Mergelė, kuri vedė kariuomenes į kovos lauką? Kaip arogantiškas turtuolis Pranciškus iš Asyžiaus tapo nuolankumo, paprastumo ir neturto pavyzdžiu? Kaip išlepinta, kaprizinga mergaitė (kurią šiandien tėvai kaip niurotikę, tur būt, pristatytų pirmam pasitaikiusiam psichiatrui; pasidarė tvirta, balansuota Teresėlė iš Lisieu ?

Buvo laikas, kai atrodė, kad Dešimts Dievo Įsakymų tai Dievo mums uždėta našta. Gal todėl, kad mūsų kateketinis ir dvasinis auklėjimas tai akcentavo. Truko laiko, kol supratau, kad gyvenimo laimės "žaidime" tai pagrindinės taisyklės, tai žaidžiamojo lauko riba, kurią peržengus, subyra trapioji pilnojo žmogaus laimė. Dar ilgiau truko, kol supratau, kad tai ne tik Jo įsakymai, bet psichinės sveikatos dėsniai, kuriuos sulaužius, laužom ir savo vidinę sveikatą.

Kartais vaidenas, kad mirties valandą mes kiekvienas save teisim ne už blogą, kurį padarėm, bet už gerą, kurį apleidom. Šventųjų paslaptis yra ta, kad jie visą savo gyvenimą atidavė į Dievo rankas. Atidavė be rezervų, nepasilikdami sau nė mažiausios kertės, be sąlygų. Kaip dažnai mūsų lūpos sako: "Viešpatie, Tau pavedu savo gyvenimą", o gyvenimas: "kol man patogu, kol nesusikerta su kitais dalykais, kol nereikalauja daugiau minimalių pastangų...". Atsidavimas Dievui yra panašus į meilės santykį žmonių tarpe. Užgauti (tikrai giliai užgauti ir apvilti) gali tik mylimas žmogus. Išstatyti save tam pavojui reikalinga tam tikra rizika. Reikia drįsti išstatyti save skausmo galimybei, pasitikint, kad mylimas žmogus mus nemažiau mylės. Su Dievu tas pasitikėjimas gali turėti daugiau pagrindo, nes Dievas nežino žmogaus kaprizingos kaitos. Dievo noras mums yra laimė, ne kančia — o! kad mes tai suprastume!

Kai maišausi tarp charizmatikų, tenka sutikti žmonių, kurie gyvena viena mintim: Viešpatie, daryk su manim, ką nori! Ir jie tiki, kad Jis darys. Tai nėra tik žodis, tai žodis apvilktas kūnu: gyvenimu. Ir taip noris, kad ir mes galėtume panašiai save atverti Jo žodžiui, Jo valiai, kad nestatytume kliūčių, bet eitume tiesinti sąvyje Viešpaties kelių.

VALANČIAUS VEIKLA, RUOŠIANT TAUTĄ ATEIČIAI

SAULIUS GIRNIUS

Saulius Girnius studijuoja istoriją doktorato laipsniui įgyti Chicagos universitete. Jis yra naujasis Studentų Sąjungos pirmininkas. Čia spausdinama ištrauka iš jo paskaitos, skaitytos 1975 m. Ateitininkų jubiliejinėj stovykloj; Dainavoj, JAV.

Nėra abejonės, kad Valančius buvo pats svarbiausias asmuo Lietuvos istorijoj XIX amžiuje... Ypatingai sunkiu laikotarpiu, po 1863 m. sukilimo, jam pavyko išsaugoti Lietuvos katalikų Bažnyčią, lietuvius apginti nuo surusinimo ir suprovoslavinimo, tęsti liaudies švietimą ir sukurti pasipriešinimo sąjūdį, kuris reiškėsi iki nepriklausomybės atgavimo ir tebegyvas šiandien.

Visą Valančiaus veiklą neįmanoma keliais žodžiais apibūdinti: ji buvo daugiašakė, nors iš esmės plaukė iš to, kaip jis suprato vyskupo pareigas. Visą gyvenimą jis pavyzdingai ėjo uždėtas pareigas, nesiblaškydamas į šalis. Iki paskyrimo vyskupu nebuvo pasireiškęs visuomeniniame, politiniame ar publicistiniame darbe. Kaip tik dėl to jis ir buvo paskirtas vyskupu.

* * *

Būdamas praktiškas žmogus, Valančius suprato, kad pats vienas daug ko negali įvykdyti. Jis negalėjo panaikinti baudžiavos, o kol baudžiava buvo nepanaikinta, baudžiauninkų stovis priklausė nuo dvarininkų. Tad Valančius bandė palaikyti gerus santykius ir su bajorais, kad tuo būdu juos paveiktų. Su rusų valdžia jis taip pat bandė turėti gerus santykius ir dėl to visiškai nesikišo į politinius reikalus. Tačiau jis suprato, kad jo pagrindiniai pagelbininkai turės būti kunigai, nes jie ir buvo jo tarpininkai su žmonėmis. Tad visai suprantama, kad pirmiausia dėmesys nukrypo į stipraus kunigų branduolio sudarymą.

* * *

Iki 1862 m. Valančiaus santykiai su valdžia buvo geri: generalgubernatoriai nebuvo aršūs rusintojai ir mažai kišosi į bažnytinius reikalus, o Valančius turėjo didelius diplomatinius gabumus. Carai Mikalojus I ir Aleksandras II palankiai į jį žiūrėjo, net Muravjovas Korikas pirmą kartą su juo labai draugiškai kalbėjosi. Vyskupas nesikišo į politiką, bet ribojosi bažnytiniais reikalais. Nors ir protestuodavo prieš įvairius teisių pažeidimus, jis vis tiek buvo laikomas valdžiai ištikimu. Jei valdžios akyse koks nors kunigas nusikalsdavo, Valančius dažniausiai pats jį nubausdavo, apsaugodamas nuo griežtesnės valdžios bausmės.

Santykiai pablogėjo, kilus 1863 m. sukilimui. Valančius bandė neutraliai laikytis, nes jautė, kad sukilimas nepasiseks ir Bažnyčiai atneš nelaimių. Sukilėliai norėjo, kad jis aktyviai juos remtų ir nesulaukę grasino jį pakarti. Valdžia iš jo reikalavo, kad sukilimą pasmerktų. Jis to nedarė. Tik kai Muravjovas pagrasino, kad jis ir Valančių, kaip Vilniaus vyskupą Krasinskį, ištremsiąs į Rusiją, Valančius išleido raginimą, kad sukilėliai pasiduotų. Muravjovas laikė vyskupą atsakingu už kiekvieno kunigo elgesį, teigdamas, kad vyskupo autoritetas buvo pakankamai didelis suvaldyti kunigus. Kaip sukilimo rėmėjas, Valančius buvo perkeltas iš Varnių į Kauną, kad policijai būtų lengviau jį prižiūrėti.

Valančiaus kovojimo taktika yra įdomi tuo, kad ji labai panaši į dabartinių sovietų disidentų, kurie tik reikalauja, kad valdžios įstatymai būtų vykdomi. Valančius savo protestus pagrįsdavo arba valdžios, arba Bažnyčios įstatymais, nors, kilus konfliktui tarp jų, remdavosi Bažnyčios įstatymais. 1866 m. valdžiai uždraudus bažnytines procesijas per didžiąsias šventes miesto gatvėse, Valančius atsisakė skelbti naujas taisykles kunigams, aiškindamas: "... aš, gerbiu kiekvieną įstatą, ir kaip griežtai pildau valstybės įstatus, taip pat negaliu niekinti Bažnyčios įstatų. Ir vyriausybė turi gerbti labai sunkų mano padėjimą, į kurį mane stato, reikalaudami iš manęs, kad duočiau kunigams įsakymus, stačiai priešingus mano priedermei".

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Vyskupui atsisakius, naujas taisykles kunigams paskelbė policija. 1870 m. valdžia išleido katalikišką ritualą, pakeisdama jame lenkiškąjį tekstą rusišku, ir nusiuntė 744 egzempliorius Valančiui, kad kunigams išdalytų. Nors vertimas buvo patvirtintas Kolegijos ir Mogiliavo vyskupijos valdytojo vysk. Staninsko, Valančius atsisakė tai padaryti ir rašė generalgubernatoriui: atsiųstame ritualo leidime praleista lenkiškasis tekstas, o įdėtas rusiškas, taigi padaryta dvi svarbi permaini, kurių nei vyskupas, nei provincijos susirinkimas be "Bažnyčios Galvos sutikimo negali leisti".

Valančius laimėjo šią kovą: jis tų ritualų niekur neišsiuntė, ir jie 1922 m. tebegulėjo vyskupo rūmų pastogėje. Tą pačią taktiką jis panaudojo ir vėliau, tik šį kartą naudojo katedros pastogę. Valančius visur kietai kovojo. Valdžiai nustačius, kad tiktai klebonai turi teisę sakyti pamokslus, Valnčius iškovojo tą teisę ie klebonų pavaduotojams; iškovojo leidimą miesteliuose ruošti procesijas šventoriuose. Tačiau gan dažnai jo pastangos liko ir bergždžios. Daug kartų jis veltui bandė gauti leidimą išvažiuoti iš Kauno lankyti parapijų ar net važiuoti į užsienį gydytis.

* * *

... norėčiau iškelti, ką mes galime iš Valančiaus sau pritaikyti. Valančius yra puikus pavyzdys žmogaus, kurį laiko sąlygos iškėlė atlikti darbus, reikšmingus visai tautai. Jis buvo paskirtas vyskupu tik ką sudarius konkordatą, kai galėjo lasviau veikti ir dirbti ateičiai. Dvylika metų iki sukilimo buvo būtini jo tolimesnei veiklai, nes atlikti darbai paruošė tautą pergyventi sunkesnius laikus.

Koks buvo paties Valančiaus tautinis sąmoningumas? Jo pasisakymas prieš rusų valdžią galima išaiškinti grynai religiniais pagrindais. Be to, galima rasti daug pavyzdžių, rodančių jo palankumą lenkams: savo dienoraštį rašė lenkiškai; žmonių laiškus atsakinėjo lenkiškai, nors jie jam buvo rašyti lietuviškai; jo įsteigtose parapinėse mokyklose lenkų kalba buvo lygiai dažnai mokoma, kaip lietuvių; knygos, kurias ragino kunigus pirkti ir skaityti, buvo lenkiškos ir t.t. Negalima paneigti šių pavyzdžių, kuriais remiantis buvo bandoma nuvertinti Valančiaus lietuviškumą. Tačiau lieka atviras klausimas, ar jie iš tikrųjų paneigia Valančiaus lietuviškumą? Kaip vyskupas, vargu ar jis jautė skirtumą tarp lietuvių, latvių ir lenkų katalikų — visi buvo lygiai rusų valdžios varžomi. Gal ir dėl to Valančius lenkų neigiamai nenupiešė, kaip darė su maskoliais, žydais ir čigonais. Bet ar palankumas lenkams reiškia lietuvybės nuvertinimą? Be abejo, Valančiaus tautinė sąmonė skirtinga nuo mūsų šiandieninės. Betgi Valančiaus raštuose jaučiamas natūralus, savaimingas identifikavimasis su žemaičiais, kaip savo broliais. Jis neigiamai aprašo "kraugerių" kryžokų" bandymus krikštyti žemaičius ir net rašė, kad senovės jų "tikėjimas darė, jog žemaičiai buvo drąsūs ir narsūs karėse". Jei jis būtų stokojęs lietuviškos tapatybės jausmo, kodėl parašė "Žemaičių vyskupystę" lietuviškai, o nelenkų kalba, nors tada būtų sulaukęs daug didesnio pripažinimo.

Valančius, kuris tiek daug dirbo, ruošdamas dirvą tautiniam atgimimui, buvo ne svajotojas, bet sąžiningas pareigų vykdytojas. Cituojant a.a. prof. G. Brazaičio žodžius: "Jis nekuria fantastinių vizijų apie tautos pašaukimą. Iš viso jis ir ne fantazijos žmogus. Jis visados blaiviai realus... Jis nebuvo iš tų, kurie idėjas kuria, planus sugalvoja, bet iš tų, kurie planus vykdo, ... nepaisydamas kieno buvo sumanyta. Tik kai nebuvo, kas sumano, pats kombinavo".

Jam labiausiai rūpėjo savo avelių religingumas ir moralinis stovis. Matydamas trūkumą religinių knygų lietuvių kalbą, jis pradeda rašyti. Suprasdamas rusų pastangas surusinti ir supravoslavinti kraštą, jis pradeda daugiau rūpintis lietuvių reikalais ir, 66 metų būdamas, net pakeičia savo nusistatymą nesikišti į politinius reikalus, parašydamas antirusiškų knygelių.

Nors buvo valdžios smarkiai spaudžiamas, jis niekada nenusileido spaudimams, kur buvo liečiami religiniai reikalai. Jis rašė savo kunigams: "Jei reikėtų dėl tikėjimo nukentėti, atminkite pavyzdį apaštalų, kurie sakė, kad labiau reikia klausyti Dievo, negu Žmonių. Jokia baimė jokie grasinimai, kankinimai, ištrėmimas, pagaliau nei pati mirtis tenenugasdina jūsų. Mirtis yra mums pelnas".

Šiuos žodžius jis buvo pasiryžęs pilnai įgyvendinti. Jo nusilenkimą Muravjovo spaudimui pasmerkti sukilimą reikia suprasti ne kaip įbauginto žmogaus nusilenkimą, bet kaip nusistatymą žmogaus, kuris suprato, kad daugiau gali pasiekti pasilikdamas vyskupu Lietuvoje. Jei tai būtų lietę religinius, o ne politinius dalykus, neabejoju, kad jis būtų atsisakęs parašyti. Valančius gyveno savo dabartyje, tačiau tautos ateičiai daugiau padarė negu koks nors svajotojas. Jo gyvenimas rodo, kad geriausias būdas ruoštis ateičiai yra kiek galima daugiau šiandien dirbti.

Baigsiu jo raštų recenzijos citata dabartinės Lietuvos spaudoje: "Tačiau kol kas tai tik ėjimas aplink kalną. Šios turtingos ir kartu prieštaringos asmenybės iš karto neįmanoma aprėpti. Tačiau, atrodė, jau galima tvirtinti, jog, išsipildę M. Valančiaus troškimas, kurį jis išsakė savo testamente: "norėčiau ir numiręs būti jums naudingas".

Moksleivių žiemos kursų dalyviai atsako į klausimus

1976 m. žiemos kursuose Dainavoj 40 moksleivių iš JAV ir Kanados diskutavo pasaulėžiūrinius klausimus. Šiame ir sekančiame "Ateities" numeryje pateikiame kuopų atstovų pasisakymus apie krikščioniško atsinaujinimo planus, diskusinių būrelių išvadas bei pavienių dalyvių mintis.

* * *

Ar išeivijos aplinkybės pakeičia tipiškus lietuviško religingumo bruožus?

Ne, lietuviškumo bruožai išeivijoj nepasikeitė. Turinys pasilieka pagrindinai toks pat, tik forma keičiasi.

Vis tiek ieško religijos pergyvenimo. Santykiai vis tiek individualūs asmeniui. Nematome, nepastebime tiek daug dirbtinumo.

Išeivijos aplinkybės nepakeitė tipiškų lietuviškų religingumo bruožų. Pačių tėvų religija nepasikeitė, nors mūsų skiriasi nuo tėvų. Su laiku religija pasikeistų visur.

Mums atrodo, kad išeivijos lietuviai dar dabar pergyvena religiją, bet ji buvo lengviau pergyvenama Lietuvoje. Iki šio laiko nepakelia dirbtinumo ir iki šiol religija yra gili.

Ne, išeivijos aplinkybės nepakeičia tipiškų religingumo bruožų. Tėvai atsivežė juos iš Lietuvos ir išeivijoj pasilaikė.

Taip, Lietuvoj daugiau vertina religiją, nes ji yra prispausta (pvz. Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika), o išeivijoj materialiniai dalykai (pvz. naujos bažnyčios) turi daugiau įtakos negu Lietuvoj. Lietuvoj religija yra brangesnė.

Kaip galima užtikrinti, kad žmogus pereitų visas dvasinio brendimo stadijas? Kodėl vieni ar kiti žmonės sustingsta pirmoje ar antroje stadijoje?

Negalima užtikrinti, kad žmogus dvasiškai subręstų, tačiau galima raginti. Vienas tarpsnis yra reikalingas išvystyti kitam. Kai kurie žmonės sustingsta stadijoj, nes jie nesuderina religinių įsitikinimų su savo gyvenimu.

Galima bandyti užtikrinti (tėvai, mokykla, Bažnyčia), bet gal nepasiseks. Pasilieka pirmoj ar antroj stadijoj, nes: 1. gal nepajaučia Dievo ryšio; 2. juos paveikia gyvenimo sąlygos ar auklėjimas.

Negalima užtikrinti, kad žmogus pereitų visas dvasines brendimo stadijas, nes jų aplinka, draugai, siauraprotiškumas trukdo.

Užtikrinti, kad žmogus pereitų visas religijos brendimo stadijas, jie turi bręsti tuo pačiu laiku intelektuališkai ir kultūriškai. Kai kurie žmonės sustingsta pirmoj ar antroj stadijoj, nes jie neįstengia save brandinti visose srityse.

Negalima užtikrinti — priklauso nuo individo. Nepaleisdami pirmųjų bruožų, neturi galimybės išsimokslinti ir suprasti giliau ar neturi inteligentiškumo.

Manome, kad nėra įmanoma priversti žmogų visiškai subręsti dvasiškai, nes religija yra asmeniškas dalykas.

Kai kurie žmonės sustingsta pirmose religingumo stadijose, nes bijo palikti tą vaikišką religingumą, kuriame viskas buvo tikra ir paprasta. Galvoja, kad jei apleis visus simbolius, toliau neras nieko reikšmingo. Negali apsispręst kitose srityse nesubrendę.

pasakyti, ar sprendimai be jausmų teisingi, ar ne, nes kiekvienas žmogus pastato savo vertybes.

Mes manom, kad yra neįmanoma spręsti problemų neįjungus bent dalinai jausmų. (Tačiau vienas narys mano, kad galima).

Gal ir yra įmanoma spręsti problemą be jausmų, pvz. logišką problemą, bet ne visos problemos yra logiškos, ir žmonės naudoja jausmus kaip filtrą. Taip pat sprendimas nebūtų visiškai teisingas, nes nebūtų objektyvus. Išugdai ir sukoncentruoji jausmus vienam tikslui, jei įsitikinęs kuo tvirtai ir stipriai — tai dirbi tvirčiau tam tikslui.

Kodėl mūsų organizacijoj mažiau berniukų negu mergaičių? Ką daryti, kad būtų geresnė proporcija?

Ar galima spręsti problemą, neįjungus jausmų? Ar tas sprendimas būtų teisingas? Ar gali naudot jausmų energiją?

Taip, galima spręsti problemą nenaudojant jausmų, bet sprendimas tada būtų kaip iš kompiuterio, nes stipriausias žmogaus filtras yra jo jausmai. Galima naudotį jausmų energiją, naudojant jausmus sprendimuose.

Ne, nes labai subjektyviai-praktiškai nieko negali apie tai daryti. Žmogaus įsitikinimai paveikia jo sprendimus. Jausmų energiją išnaudojame fiziniais judesiais (pvz. laimingas apkabinsi, užpykęs spirsi. Taip pat — mene.

Inteligentiškumas — ne vien protas; jausmai reikalingi turėti platesnę pasaulėžiūrą. Jausmai skiria mus nuo kompiuterių. Niekas negali

Manau, kad moksleivių berniukų trūksta kuopose, nes jie bijo prisijungti, nes nežino, ką jie ras mūsų organizacijoj. Kai kuriems iš tolo veikla atrodo neįdomi, o dar kiti neprisirašo, nes draugai kitur priklauso.

Pas mus yra tiek pat berniukų, kiek mergaičių, tik jie ne tokie aktyvūs ir nelabai domisi ateitininkais, nes jie sako, kad ateitininkai yra per rimti. Reikėtų pažadėti jiems daugiau pramogų.

Toronto kuopoj berniukų mažai, nes mūsų susirinkimų metu jie dalyvauja sporte. Tačiau šįmet (nežinau kodėl), prisijungė penki nauji berniukai.

Pas mus kuopoje yra tiek pat mergaičių, kiek berniukų, bet jie netokie aktyvūs.

Berniukai galvoja, kad ateitininkiškas darbas yra "sissy" (paniekinančiai, nevyriškas).

Detroite nėra mažai berniukų; gal net ir daugiau negu mergaičių.

Nežinau, kodėl nėra berniukų. Mūsų kuopoj yra žymiai daugiau berniukų negu mergaičių. Šiuose kursuose iš mūsų kuopos berniukų yra septyni, o tik viena mergaitė. Kiek berniukų ir mergaičių kuopoj priklauso nuo to, kiek jų yra tame mieste ir ar prikauso kitoms organizacijoms.

Nėra užtenkamai berniukų, nes jie yra tinginiai. Juos daugiau domina "daryti" dalykus. Jie nenori naudoti proto, nes nežino, kaip elgtis religijoj, nemoka svarstyti intelektualinius dalykus. Gal reikėtų mums daugiau "dalykų" daryti.

Atrodo, kad je nenori klausyti paskaitų ar diskutuoti. Jie nori geriau ką "daryti".

Kokie yra jūsų kuopos planai krikščioniškajam atsinaujinimui šiais veiklos metais?

Clevelande

Mes šiuo laiku planuojame turėti rekolekcijas pačiai Maironio kuopai. Mes manome, kad yra svarbu nariams susirinkti, pažvelgti į savo gyvenimą ir dvasiškai brėsti. Garbė Kristui!

Andrius Alšėnas,
Maironio kuopos sekretorius

Montrealyje

Pavasarį, kokį nors ilgą savaitgalį, galėtumėm turėti krikščioniško atsinaujinimo susitelkimą Baltijos stovyklavietėj moksleiviams ir studentams kartu. Reikėtų mums pagalbos, nes Montrealis nelabai nusiteikęs dvasiškai. Galėtume turėti gamtoje Mišias, vakare laužą, giedoti giesmes, sukurti maldas, skaityti iš šv. Rašto ir turėti kokią nors paskaitą. Paskaitininkas turėtų būti iš kitur, nes nusibodo klausyti Montrealio žmonių.

Prano Dovydaičio kuopa

Philadelphijoje

Turėsime: 1. rekoclekcijas gavėnios metu, 2. susikaupimo vakarą, 3. metinėje šventėje iškilmingesnes Mišias, į kurias visi bus įtraukti.

Gintarė Gečytė,
kuopos pirmininkė

Bostone

Esu vienas. Kalbėsiu su kitais apie ateitininkus. Palaikysiu ryšį su studentais ateitininkais.

Darius Ivaška

Rochesteryje

Planuojame kokį savaitgalį turėti rekolekcijas. Kviesime dvasios vadą į kiekvieną susirinkimą. Studentų ir moksleivių valdybų posėdy aptarsime jaunimo vakarą. Turėsime susikaupimo vakarą. Sausio 9 d. bus susirinkimas apie bažnyčių vienijimosi pavojus ir apie savo religiją.

Sunku turėti diskusijas gilesnėm filosofinėm temom, nes nedaug narių žino apie ateitininkų ideologiją.

Nijolė Dėdinaitė,
kuopos pirmininkė

Chicagoje

Ruošime ideologinius kandidatų kursus, susikaupimo vakarą, atsinaujinimo savaitgalį.

Lipniūno kuopa

Lemonte

Mes dar nesame gerai susigyvenę. Mums reikia daugiau susiburti.

Rėda Ardytė,
kuopos pirmininkė

Detroite

Ruošime susikaupimo vakarą.

Detroito kuopa

Toronte

Turėjome posėdžius ir šį klausimą diskutavome. Sesuo Ignė atėjo į susirinkimą paaiškinti apie charizmatinį sąjūdį. Planuojame kiekviename susirinkime turėti susikaupimą. Nariams buvo paaiškinta apie įvairius maldos susirinkimus, kurie vyksta norintiems asmeniškai dalyvauti. Planuojame rekolekcijas. Garbė Kristuje!

Rima Gustainytė, pirmininkė
Rūta Girdauskaitė, vicepirmininkė

knygos

Šia straipsnių serija supažindinsime "Ateities" skaitytojus su šio šimtmečio žymesniais krikščioniškos dvasios rašytojais — ne vien grožinės literatūros atstovais, bet ir teologais, gilesniais mąstytojais ar pagarsėjusių religinių knygų autoriais iš įvairių tautų; ne vien katalikais, bet ir kitais krikščionimis ar net ir krikščionybės dvasiai artimais nekrikščionimis.

— Red.

MŪSŲ BENDRAMINČIAI PASAULIO LITERATŪROJE

KARL ADAM

Gyvendami II Vatikano Bažnyčios suvažiavimo laikotarpyje, daugiau ar mažiau kvėpuodami jo dvasia, negalime neprisiminti tų, kurie šio suvažiavimo idėjas ugdė ir jį kad ir netiesiogiai ruošė. Tai buvo Vokietijos Tuebingeno universiteto katalikų teologų sukurtas sąjūdis. Jie jau nuo 18 šimtmečio vidurio puoselėjo naująją teologiją savo kūrybingais, sveikos pažangos dvasia parašytais raštais. Jų pagrindinis rūpestis buvo sudabartinti krikščionybę, dėstant ją kiekvienai kartai suprantama kalba. Vienas svarbiausių Tuebingeno teologų buvo Karl Adam (gim. 1876 m.).

Karl Adam profesoriavo Tuebingeno universiteto katalikų teologijos fakultete nuo 1919 m. apie 30 metų. Jis vadovavosi šv. Augustino teologijos principais. Jo reikšmingiausia knyga "Das Wesen des Katholizismus (Katalikybės esmė), sulaukusi Vokietijoje keliolikos laidų, buvo išversta į keliolika Europos kalbų ir net į kiniečių ir japonų kalbas. Jo kitos knygos, kaip "Jesus Christus", "Der Christus des Glaubens", "Christus unser Bruder" ir kt., sulaukė po keletą laidų.

"Katalikybės esmės" pasirodymas lietuvių kalba (vertė B. Laukaitis) 1936 m. teologinių knygų mėgėjams buvo didelis įvykis. Ar tik ji nebuvo pati geriausia iš svetimų kalbų versta religinė knyga nepriklausomos Lietuvos laikais. Šios knygos mintys pasilieka aktualios ir dabar.

Pasisakydamas už katalikų Bažnyčios keitimąsi ir pažangą amžiais ir ją pagrįsdamas, autorius įvade rašo: "Mes, katalikai, nė kiek nerausdami, net didžiuodamiesi, pripažįstame, kad katalikybės negalima be niekur nieko ir kiekvienu atžvilgiu identifikuoti su senkrikščionybe arba net ir su Kristaus palikimu, kaip negalima subrendusio ąžuolo sutapatinti su mažyte gile. Čia yra ne mechaniška, bet organiška tapatybė... Kristaus palikimas būtų buvęs negyvas palikimas, ir toji sėkla, kurią Jis pasėjo, būtų buvusi negyva, jei ji būtų amžinai pasilikusi tokia pat maža, kokia buvo..."

Katalikybė, pagal jį: "yra iš esmės teigimas, teigimas visų vertybių, vis tiek, kur jos bebūtų..." Kristaus ir Bažnyčios artimą ryšį jis taip nusako: "Ji (Bažnyčia — A.G.) yra kintamu drabužiu apsisiautusi nauja, Kristaus į žemę atneštoji antgamtinė tikrovė, žemiškuose apdangaluose apsireiškiąs dieviškumas... Pagrindinis bažnytinio auklėjimo tikslas... suformuoti tikinčiuosiuose antrąjį Kristų... Giliausia katalikų liturgijos prasmė yra sudabartinti Kristaus atpirkimo gyvenimą pripildančią tikrovę... (Sakramentai) yra tikriausia išraiška pirmykštės idėjos apie neatskiriamą susijungimą su Kristumi, apie nuolatinį gyvenimą Kristuje..."

Savo didelę meilę Bažnyčiai autorius išreiškia šv. Augustino žodžiais: "Kiekvienas tiek dalyvauja Šventoje Dvasioje, kiek jis myli Bažnyčią". Gi kalbėdamas savo vardu, Bažnyčios veikimą kone ekstazės žodžiais nusako: "O pasauli, ant tavęs yra išlieta meilės ir šviesos jūra. O pasauli! Toks vargingas ir šaltas, koks tu esi turtingas ir gražus!... O Šventoji Bažnyčia! Koks gi būtų dangus be Dievo? Kokia gi būtų žemė be šios Bažnyčios?"

Visa jo knyga kvėpuoja meilės įsitikinimu, religinės romantikos entuziazmu. Visur matai joje švytinčių stiliaus gražumynų, kurie, džiugindami dvasią ir širdį, ugdo krikščionybės branginimą.

Alfonsas Grauslys

KNYGOS KRIKŠČIONIŠKAM ATSINAUJINIMUI

Tęsinys rekomenduojamų knygų sąrašo, spausdinto pereitame "Ateities" numeryje.

Gyvos dvasios žmogui knyga yra brangi visą gyvenimą... Reikia skaityti ir reikia visiems skaityti — vieniems savo pasaulėžiūros brandinimui, antriems — jos išsaugojimui gyva tiesa.

Juozas Grinius, Idealas ir laikas.

KURIANČIAM PASAULĮ KRISTUJE

Teilhard de Chardin. "The Divine Milieu" (Harper Torchbooks). Žmogaus pastangų įjungimas į Kristų, tobulinant-kuriant-jungiant pasaulį Dievui.

Teilhard de Chardin. "Building the Earth" (Dimension Books). Originalios įžvalgos-įkvėpimai statyti pasaulį, turint prieš akis visų tobulėjančią vienybę Dievuje.

Teilhard De Chardin. "Hymn of the Universe" (Harper-Colophon Books). Asmenine-poetine kalba parašytos vizijos Kristaus, vis labiau apimančio žemę-pasaulį-žmoniją, tobulinamą Dievuje.

Henri de Lubac, S.J. "The Religion of Teilhard de Chardin" (Image Books). Teilhard de Chardin draugo, žymaus teologo, įžvalgus paaiškinimas apie šio mokslininko-mistiko kristocentrinę pasaulėžiūrą.

KRISTAUS MOKSLĄ AIŠKINANT

"A New Catechism: Catholic Faith for Adults". (Herder and Herder). Olandijos vyskupų patvirtintas, inspiruojąs ir Kristaus mokslą aiškinąs vadovas. Įvade rašoma: "Šio skelbimo širdis yra Velykų žinia... Šis 'Naujasis Katekizmas' yra į šią žinią tvirto tikėjimo išraiška, neapsakomą Dievo paslaptį aiškinanti mūsų laikų kalba".

R. Lawler, O.F.M. Cap., D. W. Wuerl, T. C. Lawler (red.). "The Teaching of Christ: A Catholic Catechism for Adults", 1976. Sudėtinis 17 teologų II Vatikano dvasios 640 psl. veikalas, siekiąs pateikti Kristaus mokslą, kiekvienu nauju laikotarpiu atsinaujinantį Šv. Dvasia.

IŠ GYVENIMO PATIRTIES

Rev. David Wilkerson. "The Cross and the Switchblade" (Spire Books). Aprašomos vieno protestantų pastoriaus sėkmingos pastangos, apaštalaujant tarp New Yorko "Gengių" jaunuolių (pagal šią knygą buvo pagamintas to pat vardo filmas).

Rev. Johną Randall. "In God's Providence". Vaizduojamas vieno katalikų kunigo sėkmingas darbas, atnaujinant mirštančią parapiją.

Ralph Martin. "The Spirit and the Church". (Paulist Press). Žmonių liudijimai ir pokalbiai-interviu.

Ralph Martin. "New Wine, New Skins" (Paulist Press). Asmeniški liudijimai.

George W. Kosicki, C.S.B. "The Lord is My Shepherd" (Charismatic Renewal Services). Kunigų asmeniški liudijimai.

ĮVAIRIOMIS TEMOMIS

G. Martin. "Reading Scripture as the Word of God". Ši knyga yra kiekvienam, kuris nori imti į rankas šv. Raštą ir skaityti be sunkių teologinių išvedžiojimų ar žodyno. Autorius parodo, kaip suprasti šv. Raštą bei jo reikšmę kasdieniniame gyvenime.

C. S. Lewis. "The Srewtape Letters". Žymaus autoriaus įdomia forma parašytos gilios įžvalgos, kaip piktoji dvasia veikia kasdienybėje.

Dr. W. R. Parker. "Prayer Can Change Your Life". (Spire Books).

Kilian McDonnell, O.S.B. "The Holy Spirit and Power" (Doubleday).

Card. J. F. Suenens. "A New Pentecost?" (The Seabury Press). Aiškinami charizmatinio sąjūdžio istoriniai ir teologiniai pagrindai.

"The Way of a Pilgrim". Translated from Russian (The Seabury Press).

Ernest Larsen, C.S.S.R. "Good Old Plastic Jesus" (Ligourion Books).

Carlo Aretto. "The God Who Comes" (Orbis Books).

Rev. Edward J. Farrell, S.T.L. "Surprised by the Spirit" (Dimension Books).

Fr. George T. Montague, S.M. "Riding the Wind" (Word of Life).

C. S. Lewis. "Mere Christianity" (Collins-Fontane).

John Powell, S.J. "He Touched Me" (Argus Communications).

Catherine Doherty. "The Gospel Without Compromise".

Steve Clark. "Growing in Faith".
Larry Tomczak. "Clasp Your Hands" (Logos). Tinka moksleiviams.

APIE EUCHARISTIJĄ

Leonard Swindler. "The Eucharist in Ecumenical Dialogue" (Paulist Press). "Labai vertingas eucharistinis dialogas, kuriame dalyvauja Romos katalikų, stačiatikių (ortodoksų), episkopalų, liuteronų, presbiterijonų, metodistų, baptistų ir žydų teologai mokslininkai plačiąja to žodžio prasme. Čia dalyvauja 13 jų. Esminė dialogo tema —eucharistinis Kristus šių dienų teologijoje ryšium su tradiciniu tos teologijos aiškinimu Katalikų Bažnyčioje. Aukščiau minėti nekatalikai ir net žydų teologijos atstovas pareiškia savo teologinį požiūrį, remiamą jų teologine tradicija.

Tai esminei dialogo temai nušviesti ir tos temos geros valios atvirybei pabrėžti yra svarstomi šie klausimai: sakramento sampratos praplėtimo klausimas, Kristaus eucharistinė tikrovė (prezencija), socialinė ir kultūrinė dimensija Romos Katalikų Bažnyčios sakramentiniame gyvenime. Tą knygą rekomenduoju sendraugiams ir teologijos mokslų seminaristams, ypač kunigams, puoselėjantiems katalikišką atsinaujinimą Bažnyčios mokslo šviesoje". (Tomas Žiūraitis, O.P.). Kaina (minkštais viršeliais) 2.95 dol.

laiškai

Išlaikyti kūrybinę ugnį

Jūsų mielas žurnalas "Ateitis", gautas kaip tik Kalėdų išvakarėse, nudžiugino mane, ir interviu su Ale Rūta, ir itin Jūsų komentaras "Kur kartos susitinka" ("Ateitis", 8 nr. 269 psl.) — tai esmė ir siekis išsaugoti kūrybinę ugnį išlaikyti kitoj kartoj.

Jurgis Gliauda,
Los Angeles, JAV

Kodėl maža pašaukimų?

"Ateities" anketoje (1976, 6 nr., 196 psl.) pats jaunimas dalinai atskleidė savo dvasinį stovį; jame atspindėjo materialistinė dvasia.

Pašaukimų stokos kaltę negalime primesti vien jaunimui. Jis nesukūrė tos pagoniškos aplinkos, kurioje jaunas žmogus bręsta. Mažai kam rūpi, kuo jaunimas maitinasi. Šių laikų jaunas žmogus mažai ką dvasinio atsineša iš savo tėvų, kai jie abu dirba. Mažai ką padeda, o kartais ir daug žalos padaro liberaliniai universitetai, kurie teikia žinių, bet neformuoja krikščioniškos pasaulėžiūros. Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra pilnas klaustukų, o ypač jauno. Jaunam žmogui, gyvenančiam nuolat besikeičiančiame technologiškajame pasaulyje ir maitinančiam savo protą įvairiomis žiniomis, kartais atsiranda ir dvasinis alkis. Tačiau mes neturime daug, ypač lietuvių tarpe, dvasios vadų, kurie padėtų jaunimui spręsti, rišti, įvairias gyvenimo problemas, išlaikant dvasinį pusiausvyrą. Daugeliui žmonių vertybių skalė pasidarė labai neaiški. Pragmatizmo dvasia sudaro pavojų užslopinti idealizmą. Vietoje to ieškomas lengvas ir laisvas gyvenimas.

Turėsime pakankamai pašaukimų, kai dvasios vadai ir bendrai vyresnieji taps gyvi krikščioniško gyvenimo pavyzdžiai.

Sesuo Margarita,
Putnam, Conn.

Sudomino straipsnis apie Aistį.

Buvau maloniai nustebinta menišku žurnalo apipavidalinimu, palyginus su kai kuriais dienraščiais, gryna ir taisyklinga kalba. Matau, kad žurnalas turi tikslą, kurio ir siekia. Ypatingai mane sudomino nors trumpas straipsnis apie Kossu Aleksandriškį. Lietuvių literatūros vadovėlyje mokykloms Lietuvoje tarp kitų dekadentų yra paminėta tik jo pavardė.

Jolanta Malerytė,
Haifa, Izraelis

KAS PO 20 METŲ
Detroite

Sekmadienį, gruodžio 12, po mišių, Kultūros Centre įvyko Detroito Karaliaus Mindaugo Moksleivių kuopos susirinkimas. Jame dalyvavo 19 narių — tai didelis skaičius. Buvome pasikvietę Viktorą Naką mums pakalbėti. Jis vadovavo diskusijoms. Diskusijų tema — Ateitininkija ateity (arba: ar išliks lietuvybė už 20 metų). Panagrinėjome, kas atsitiks po 20 metų su lituanistinėmis mokyklomis, lietuvių tautinių šokių grupėmis bei chorais, lietuviškomis parapijomis ir lietuvių ideologinėmis organizacijomis. Išvada liūdna. Visi sutinkam, kad dalykai blogyn eis: kuo toliau, tuo sunkiau bus lietuvybę išlaikyti. Net daugumas pačių narių prisipažino, kad jų gyvenime lietuvybė ne iš vienų svarbiausių dalykų. Tam trečdaliui, kuriam lietuvybė dar gyva sieloje ir arti prie širdies, liks didelis darbas ateity. Esam laimingi, kad bent dalis mūsų nenustosime vilties turėję. Viktoras baigė diskusijas trumpai pakalbėdamas apie Pasaulio Lietuvių Jaunimo Bendruomenę. Tai organizacija, kuri ateityje gali būt viena iš paskutiniųjų priemonių skęstančią lietuvybę išgelbėti. Todėl svarbu Jaunimo Bendruomenę išlaikyti. Taip ir pritiko Viktorui truputį "propagandos" paskleisti. Jis pranešė apie P.L.J.B. paremti ruošiamą koncertą, kuris įvyks sausio 15 Kultūros Centre. Iš Argentinos atvyks jauna dainininkė, o po koncerto bus šokiai. Buvome paprašyti gausiai dalyvauti, raginti kitus atvykt į koncertą ir, jei galime, padėti jį ruošti.

Paskui Arūnas Keblys, Algis Petrulis ir Gintas Zaranka pranešė apie Padėkos Dienos kursus, o po to einamieji reikalai. Buvo kalbama apie žiemos kursus ir jų reikalavimus, nario mokestį ir kuopos "taboggan" įsigyjimą. Po to Ramunė Duobaitė ir Gintas Zaranka supažindino naujus narius: Almą Lelytę, Laimą Pikūnaitę, Rasą Veselkaitę ir Arūną Keblį. Po susirinkimo buvo atgabenta iš McDonalds hamburgių. Sotūs ėjome čiuožti. Laimingi, kad niekas nesulaužė rankų bei kojų, bet manau, kad visiems nemažai paskaudėjo sekantį rytą...

Taura

NAUJI KUOPOS NARIAI
Philadelphijoje

Po sėkmingos Ateitininkų metinės šventės Philadelphijos Prano Dovydaičio moksleivių kuopa turėjo savo pirmąjį susirinkimą lapkričio 14 d. Daugumas narių susirinko Šv. Andriejaus parapijos patalpose. Šis susirinkimas visus supažindino su šių metų veiklos programa.

Naujieji nariai: Arūnas Česonis, Gintaras Dragūnas, Nida Gailaitė, Aušra Gečytė ir Diana Swoyer pasipasakojo apie save: kur lanko mokyklą ką dirba ir t.t. Taip pat buvo supažindinta naujoji

".. mūsų laukia naujas darbas — Ketvirtosios Lietuvos kūrimas. Ją statyti tegalės tie, kurie iš anksto jai yra paruošę planus. Žinodami, kad okupantų darbai žymia dalimi tesiekia iškraipyti trečiąją Lietuvą, mes, laisvėje gyvendami, galime ir privalome užbrėžti Ketvirtosios Lietuvos kontūrus".

—Prof. Juozas Eretas, neseniai atšventęs 80 metų gyvenimo sukaktį.

1976 m. Padėkos dienos moksleivių kursų vaizdai:

1976 m. Padėkos dienų kursų dalyviai.

"Nebijok, Sauliau, smagios dienos tiktai prasidėjo!" (MAS pirmininkas Saulius Čyvas po kursų).

Buvo sunku kai kuriuos prikalbint paskaitose dalyvaut...

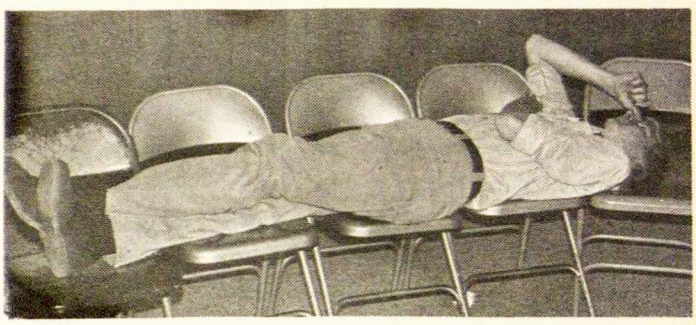

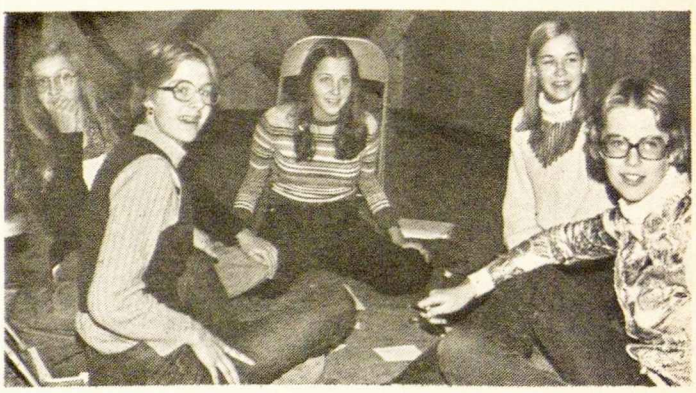

Gabijos Juozapavičiūtės paskaitos diskusinis būrelis.

Kursantai atidžiai klausosi paskaitos.

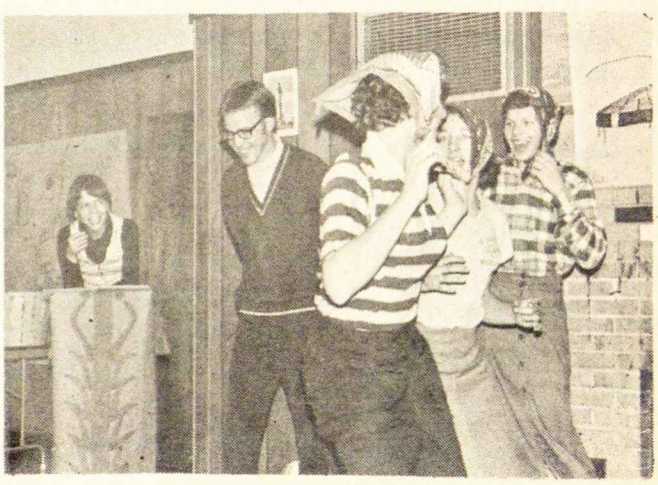

"Mergužėlės" dainuoja Sauliui Jankauskui talentų vakare.

valdyba Gintarė Gečytė — pirmininkė; Vida Bendžiūtė — sekretorė ir Vidmantas Rukšys — iždininkas. Kuopai padės Vytautas Muraška ir Kazys Razgaitis, o talkininkaus studentas Algis Šalčiūnas. Veiklos planuose numatome susirinkimus, išvykas ir kavutes sutelkti lėšom.

Po susirinkimo traukėm į Valley Green parką, kurio takeliais išvaikščiojome tris geras mylias. Parkas toje vietoje, kurioje Philadelphijos apylinkės indėnai padarė sutartis. Linksmi, nors išvargę, išsiskirstėm į namus.

gg

STUDENTŲ DRAUGOVĖ
Chicagoje

Lapkričio 13 d. Jaunimo Centro kavinėje įvyko antrasis Čikagos studentų ateitininkų draugovės susirinkimas. Pirmajame susirinkime prieš mėnesį buvome išrinkę naują valdybą 1976-77 metams, ir šį šeštadienį ji vadovavo savo pirmajam susirinkimui.

Valdybos nariai pasiskirstė pareigomis: pirmininkė Dainė Narutytė vadovavo susirinkimui, pirma supažindindama su kitais valdybos nariais-ėmis: vicepirmininką Edį Razmą, sekretores Vitą Musonytę ir Loretą Stončiūtę ir kasininką Joną Kuprį bei koptuotas nares — Vidą Naujalytę ir Rasą Šoliūnaitę.

Mūsų dvasios vadas kun. dr. K. Trimakas sukalbėjo maldą; tada trumpai kalbėjo apie susitikimą ir atsiskyrimą. Jis stebėjosi, kad yra savotiška, bet trūksta eilėraščių apie susitikimą, o apie atsiskyrimą jų yra begalės. Buvo ir valdybos paruoštas montažas su dvasia keliančiomis skaidrėmis ir mintį kviečiančiomis eilėraščių ištraukomis apie draugystę, ir t.t.

Čikagos studentai ateitininkai, valdybos vadovaujami, turi visokių ateities planų — tradicinių užsiėmimų: Velykų pasilinksminimo suruošimą; susikaupimo vakarą su Lipniūno kuopos moksleiviais ateitininkais, suorganizuoti ateitininkų menininkų parodą.

Vicepirmininkas Edis Razma pranešė, kas įvyko Clevelande vykusiame Studentų Ateitininkų Sąjungos suvažiavime. Džiugiausia žinia: Čikagoje dabar yra SAS Centro Valdyba. Pirmininkas Saulius Girnius jau kviečia savo valdybos narius į darbą.

Juokingiausia susirinkimo dalis buvo supažindinimas su naujokais. Ateitininkų tarpe jie vadinasi "fuksais". Ir kaip mes mėgstame juos erzinti! Aloyzas Pakalniškis, "Baisusis" Petras Kisielius ir Vincas Olšauskas pasikvietė naujokus pasirodyti. Kiekvienas naujokas buvo perduotas savo "viešpačiui", ir visi kartu jie suplanavo trumpą vaidinimėlį, kol mes kiti šnekučiavomės ir vaišinomės. Tikimės, kad naujokai supranta, kad mes visa tai darėme juokais, kad mes laukiame juos įsijungiant į mūsų veiklą.

Susirinkime dalyvavo ne tik užsiregistravusieji nariai bei naujokai, bet ir tokie, kurie seniai nebuvo atvykę į studentų ateitininkų draugovės susirinkimą. Gal daugumas susižavėjo šiuo susirinkimu ir panorės pas mus dažniau atvykti. Mes to tikimės ir laukiame!

R. Kubiliūtė

ŠALPOS FONDAS
Pašaukimų klausimu

Ateitininkų Šalpos Fondas, šalia pastangų padėti moksleiviams bei studentams ateitininkams medžiagiškai, taip pat sielojasi ir jų sėkmingesnės organizacinės veiklos reikalais. Moksleiviai ateitininkai ypač reikalingi globos ir tinkamai pasiruošusių jaunų dvasios vadovų, kurių dažnu atveju stokojama. Tai apgailėtina pašaukimų mažėjimo pasėka, kelianti susirūpinimą lietuvių katalikų visuomenėje. Primenama tėvams duoti daugiau dvasiniams pašaukimams kandidatų. Apeliuojama į plačiąją lietuvių visuomenę gyvinti pašaukimų klausimą, morališkai paremti jaunuolius, kurie apsisprendžia dvasiniam pašaukimui. Tas klausimas turėtų pasidaryti ypač aktualiu gausioje ateitininkiškojo jaunimo šeimoje. Patys moksleiviai ir studentai ateitininkai savuose padaliniuose tuo klausimu turėtų daugiau susidomėti ir ieškoti konkrečių sprendimų. Būtų naudinga patirti, kiek savoji kuopa per dešimtmečius yra išugdžiusi kandidatų dvasiniams pašaukimams. Jei nepakankamai, tai kodėl. Gal į tai nekreipta dėmesio. Gal nebuvo paskatinimo, palankios nuotaikos, priminimo pareigos patiems ryžtis papildyti trūkstamų dvasios vadovų eiles.

Ateitininkų Šalpos Fondas, siekdamas tą klausimą pagyvinti pačių ateitininkų tarpe, 1976 m. buvo paskyręs specialią stipendiją teologijai studijuoti. Stipendija jau paskirta vienam iš atsiliepusių, kuriam reikalinga medžiaginė parama. Fondas ir sekančiais 1977 m. sutiktų skirti kitam jaunuoliui panašią stipendiją teologijos studijoms, jei kandidatas būtų reikalingas paramos. A. Š. Fondas yra pasiryžęs paremti kiekvieną ateitininką, kuris bet ką studijuodamas susiduria su finansiniais sunkumais.

A.Š.F. adresas: Ateitininkų Šalpos Fondas, 2639 West 86th Str., Chicago, Illinois 60652.

S. R.

TRUMPAI

Į 1976 m. religinio veikalo vertinimo komisiją sutiko įeiti dr. A. Liulevičius, Pr. Razminas, kun. dr. V. Rimšelis, L. Sidrys ir A. Skrupskelienė. Premijos mecenatas yra kun. dr. J. Prunskis.

Toronte bendros ateitininkų Kūčios buvo suruoštos gruodžio 12 d.

Chicagos ateitininkų bendrose Kūčiose buvo perduota kun. K. Trimako įrekorduota kalba su muzika ir skaidrėmis bei kun. J. Šarausko paruoštas skaidrių, muzikos ir gyvo žodžio montažas. Susirinkusius pasveikino Ateitininkų Federacijos vadas dr. P. Kisielius bei pradžiugino jaunieji vaidintojai kalėdiniu vaidinimėliu.

MOKSLEIVIAI

Moksleivių ateitininkų žiemos kursai apie pažiūrologiją įvyko Dainavos stovyklavietėj, JAV, gruodžio 26-sausio 1 d. Kursams vadovavo kun. St. Yla. Kursų kapelionas — kun. J. Šarauskas. Be jų, paskaitas skaitė dr. K. Skrupskelis, A. Kuolas, A. Puteris, K. ir O. Šeštokai, R. Juzaitis ir kun. dr. K. Trimakas. Dalyvavo 40 kursantų iš JAV ir Kanados.

MAS aplinkraštis nr. 1 buvo išsiuntinėtas 1975 m. gruodžio mėn. Jame pateikiamos organizacinės žinios apie ruošiamus kursus, adresai, anketa ir sugestijos kuopų veiklai.

Moksleivių ateitininkų kursuose Padėkos dienos savaitgalį, Dainavoj, JAV, dalyvavo 24 moksleiviai. Paskaitas skaitė dr. V. Majauskas apie vienetus, kun. St. Yla apie studijas, V. Narutis apie posėdžius, V. Kleiza apie vadovavimą, E. Pakštaitė apie spaudą, o G. Juozapavičiūtė apie žaismą.

Los Angeles moksleiviai turėjo susirinkimus lapkričio 21 ir gruodžio 17. Su moksleiviais dalinosi įspūdžiais buvęs kuopos globėjas Linas Kojelis, studijuojąs Princetono universitete.

Detroito Karaliaus Mindaugo kuopa gruodžio 12 turėjo susirinkimą po Šv. Mišių. Tema buvo "Ateitininkija ateity" (arba "Ar išliks lietuvybė už 20 metų?").

Chicagos Prano Dielininkaičio kuopos moksleiviai turėjo čiuožimo iškylą sekmadienį sausio 16.

MAS suvažiavimas įvyko 1976 m. gruodžio 31 d. Dainavoj, JAV, pasibaigus žiemos kursams. Naujoji centro valdyba pateikė veiklos planą, o kuopų atstovai padarė savo kuopų veiklos pranešimus.

STUDENTAI

Kun. J. Šarauskas yra pakviestas būti naujuoju Studentų Ateitininkų Sąjungos dvasios vadu.

Chicagos studentų ateitininkų draugovė suruošė adventinio susikaupimo vakarą studentams ir moksleiviams. Programoje: įrekorduota kun. K. Trimako kalba su muzika ir skaidrėmis, kun. J. Šarausko paruoštas žodžio, muzikos bei skaidrių montažas ir šv. Mišios.

SENDRAUGIAI

Bostono ateitininkai sendraugiai gruodžio 5 d. suruošė Lietuvos bažnytinės provincijos 50 m. sukakties minėjimą, kuriame vysk. V. Brizgys skaitė paskaitą ir sol. G. Čapkauskienė išpildė koncerto programą.

Korp! Giedros Chicagoje naują valdybą sudaro: Gražina Santoski — pirmininkė, Birutė Tervydienė — sekretorė ir Irena Juškienė — iždininkė.

Chicagos AS skyrius supažindino susirinkusius su Bogutaitės knyga "Po vasaros" penktadienį, sausio 14, Jaunimo Centro kavinėje. Dalyvavo pati autorė, jos kūrybą nagrinėjo poetas Kazys Bradūnas ir interpretavo aktorė Nijolė Martinaitytė.

Živilė Idzelytė, "Ateities" konkurse laimėjusi II premiją (su Kristina Veselkaite) moksleivių grupėje už veiklos aprašymą.

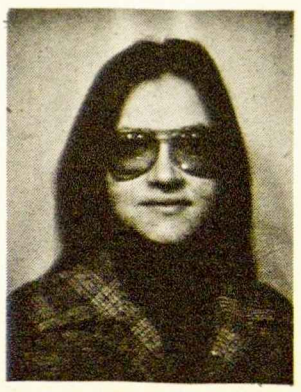

Vilija Eivaitė įsijungė į "Ateities" redakciją ir nuo šio numerio perėmė žurnalo meninę priežiūrą. Baigusi meno studijas Illinois universitete 1976 m., šiuo metu dirba pritaikomojo meno srity.

KALBA FEDERACIJOS VADAS

Kūčios — vienybės vakaras. Prie bendro stalo renkamės visi, kaip vienos šeimos — ateitininkų organizacijos nariai, ne kūną pasotinti, bet tarpusavį dvasinį ryšį atnaujinti, suartėti, sustiprinti organizacinį solidarumą, vieni kitus padrąsinti ateitininkiškuose uždaviniuose ir, jei buvo kokių tarpusavio nesklandumų, vieni kitiems atleisti.

Šį dvasinį ryšį perkeliame į pavergtą, bet nenugalėtą tautą, prašydami Aukščiausiojo pagalbos ir palaimos jos heroiškai kovai, o mums patiems prašome išminties visoje mūsų veikloje, kad mūsų vis žingsniai būtų naudingi mūsų pavergtam kraštui ir mus vestų "visa atnaujinti Kristuje" keliu.

Linkiu visiems jums, mielos Sesės ir Broliai, ramios šventų Kalėdų nuotaikos. Lai būna sėkmingi ir laimingi ateinantieji metai. Tebūna jie paženklinti darnia ir našia ateitininkiškąja veikla.

Dr. Petro Kisieliaus žodis Ateitininkų Kūčiose Chicagoje XII.18

Bendrose Ateitininkų Kūčiose Chicagoje kun. Kęstutis Trimakas ir kun. Jurgis Šarauskas kartu atnašauja Eucharistinę Auką.

Cicero jaunieji ateitininkai Advento susikaupimo vakare (iš kairės): Marytė Končiūtė, Audrius Rūbas, Kazys Razma, Teresė Razmaitė, Rūta Tamošiūnaitė, Rasa Šulaitytė ir Darius Rūbas.

Toronto St. Šalkauskio kuopos 1976 m. studijų dienų dalyviai.

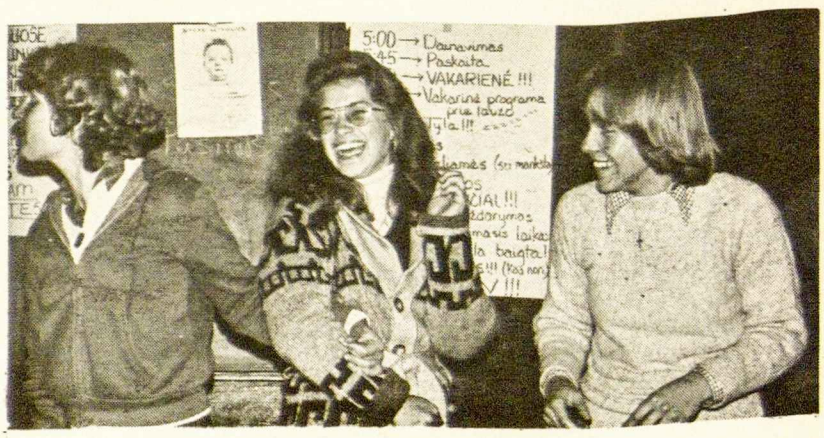

Linksmi veidai (iš kairės): Rima Lukavičiūtė, Elaine Norkutė ir Virgutė Rūkaitė.

Ramona Pikūnaitė sprendžia svarbų klausimą, Ritai Vingelytei, Kęstučiui Baneliui ir Rūtai Girdauskaitei karštai kovojant sporto aikštėje.

Paskaitininkas stud. Petras Kisielius: "Iš esmės.... "

Vadovybė ruošiasi vaidinimui: Petras Kisielius, Rimas Kuliavas ir Aloyzas Pakalniškis.

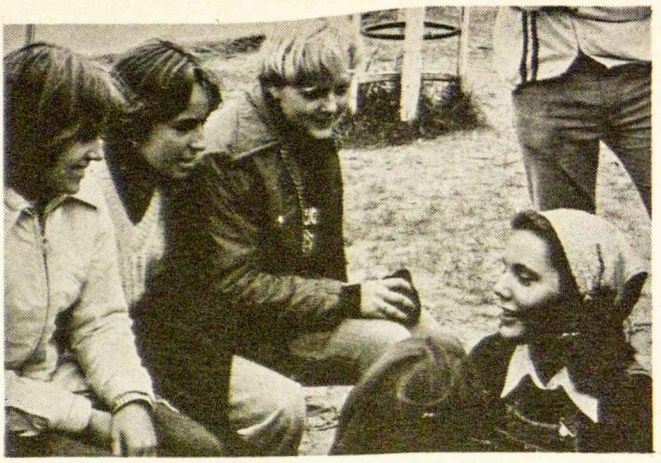

Diskutuojame apie šį bei tą (iš kairės): Virgutė Rūkaitė, Daiva Kolyčiūtė, Rita Vingelytė, Rūta Girdauskaitė.

Toronto žygis "Ateičiai" (iš kairės): Virgutė Rūkaitė, Kristina Norkutė, Rūta Girdauskaitė, Daiva Kolyčiūtė, Rita Virgelytė ir Ramona Gudavičiūtė.

Lina Vaitiekūnaitė su jaunučiais.

Stiprinasi (iš kairės) Reinas Ulba, Loreta Ulbaitė ir Rūta Čepaitytė.

ATEITININKŲ FEDERACIJOS TARYBOS RINKIMAI

1976 m. gruodžio mėn. 11 d. Ateitininkų Federacijos valdyba paskelbė Ateitininkų Federacijos Tarybos rinkimus. Rinkimams pravesti, jis sudarė Vyriausią Rinkimų Komisiją Detroite, kurią sudaro pirm. Jonas Urbonas, Gintė Damušytė, Saulius Jankauskas, dr. Jonas Mikulionis ir Janina Udrienė. Adresas: 1418 West Elmwood, Clawson, Mich. 48017. Telef.: (313) 435-4786.

Pasiremdami Ateitininkų Federacijos korespondencinių rinkimų nuostatais, skelbiame sekančią Federacijos Tarybos narių rinkimų tvarką:

1. Kas renkama ir kas renka: a. Pagal Ateitininkų Federacijos rinkimų nuostatus, renkama 15-ka Federacijos Tarybos narių, penkerių metų kadencijai, tiesioginiu, slaptu, korespondenciniu būdu. b. Federacijos Tarybos nariu gali būti renkamas kiekvienas ateitininkas, ateitininku išbuvęs ne mažiau 10 metų be pertraukos. c. Balsavimo teisę turi visi ateitininkai, turi teisę rinkti MAS, SAS ar ASS padalinių vadovybes.

2. Rinkimų komisijos. Pagal galimybę, atskiruose kraštuose, kur yra organizuoti ateitininkų vienetai, VRK-ja sudarys kraštų rinkimų komisijas ar įgalios paskirus asmenis rinkimų pravedime talkinti. JAV ir Kanadoje VRK-ja eis ir krašto rinkimų komisijos pareigas.

3. Ateitininkų registracija ir balsuotojų sąrašų sudarymas. VRK-ja prašo visas Ateitininkų sąjungos padalinių valdybas bei vienetų vadovybes pravesti visų ateitininkų registraciją, sudaryti bendrus padalinių sąrašus ir iki sausio 31 d. prisiūsti VRK-jai. Ateitininkai, nepriklausą jokiam padaliniui, registruotis keliuose balsavimo sąrašuose. Registruojant ar registruojantis turi būti praneštas vardas, pavardė, pilnas adresas, ateitininkų padalinys bei sąjunga, kuriems registruojamasis prikauso. Balsuotojų sąrašų patikslinimai bei pasiteiravimai atliekami iki vasario 15 d.

4. Kandidatų siūlymas. Kandidatus gali siūlyti ne mažiau kaip penki balsuotojai. Pasiūlyti galima tiek kandidatų, kiek renkamųjų. Siūlytojai turi nurodyti siūlomų kandidatų vardus, pavardes, amžių, adresą ir pridėti raštu sutikimą kandidatuoti. Savo siūlymą kandidatų siūlytojai turi pasirašyti, nurodydami savo adresus ir kurios ateitininkų sąjungos kuriam padaliniui priklauso. Kandidatų pasiūlymai turi būti pristatyti VRK-jai iki vasario 15-tos d. Iki vasario 25-tos skiriama visiems pastebėtiems kandidatų pasiūlymuose trūkumams pašalinti ir iki vasario 28-tos sudaromas bendras kandidatų sąrašas.

5. Balsavimas. Balsavimo vokai su kandidatų sąrašais bus išsiuntinėti iki kovo 15-tos. Pabalsavus balsavimo lapeliai sugrąžinami VRK-jai iki balandžio 20-tos. Balsai suskaičiuojami iki gegužės 1-mos.

6. Skundai. Skundai dėl pastebėtų netikslumų bei prasižengimų paduodami per penkias dienas nuo jų vykdymo dienos. Skundai duodami per VRK-ją, kuri su savo paaiškinimais juos pateikia Federacijos valdybai per septynias dienas. Federacijos valdyba skundus išsprendžia ne vėliau, kaip per 10 dienų juos gavusi. Federacijos valdybos sprendimas yra galutinis.

7. Rinkimų rezultatai. Nustatytu laiku neatsiradus skundų arba Federacijos valdybai skundus išsprendus ir balsavimams įsiteisimus, VRK-ja skelbia balsavimo rezultatus ir išrinktos Tarybos sudėtį.

Rinkimų pravedimo sėkmingumas priklausys nuo mūsų visų organizuotumo. Todėl kviečiame visus ateitininkus atlikti savo organizacinę pareigą: valdybas laiku sudaryti sąrašus, visiems užsiregistruoti; išstatyti kandidatus, patiems kandidatuoti bei visus gausiai balsavime dalyvauti. Rinkimai yra susipratimo ir organizuotumo rodiklis. Tebūna jis pilnas ir pavyzdingas.

Vyriausia Rinkimų Komisija

ATEITININKŲ KONGRESAS

Ateitininkijos 65 metų istorijoje I
IX-sis jos kongresas įvyksta 1977 m. rugsėjo 1-4 dienomis, Darbo dienos savaitgaly, Clevelande. Kongreso pagrindinė mintis — Gyvoji dvasia: dvasinio atsinaujinimo pagrindas, kovojanti Lietuva ir ateitininkai ir lietuvių kultūros-kūrybos puselėjimas. Tai visų paskaitų, simpoziumo, diskusijų ir kitų kongreso renginių svarbiausios temos.

Numatomos moksleivių, studentų ir sendraugių atskiros konferencijos. Susipažinimo vakaras, iškilmingos pamaldos šv. Jono katedroje, specialiai kongresui užsakytos dramos pastatymas, meno paroda, banketas sudarys didelę kongreso programos dalį. Kongreso darbai vyks Bond Court viešbuty, 777 St. Clair Ave., Clevelando miesto centre.

Kongreso komitetui vadovauja Ateitininkų Federacijos Tarybos pirm. kun. Gediminas Kijauskas, S.J., 18022 Neff Rd. Cleveland, Ohio 44119. Jam talkininkauja jau sudarytos atskiros komisijos įvairiems kongreso parengiamiesiems darbams vykdyti.

"ATEITIES" KONKURSAS JAUNIMUI

"Ateities" redakcija skelbia 1976-1977 m. jaunimo kūrybos konkursą. Kaip ir pastarasis, šis konkursas apima visą eilę sričių: 1. Prozą (novelę, apsakymą, apysaką ir pan.), 2. poeziją, 3. straipsnį-rašinį, 4. veiklos (stovyklos, kursų, susirinkimo ir kt.) aprašymą, 5. dokumentinę fotografiją ir 6. meno fotografiją. Redakcija vertins visus 1976 m. rugsėjo 15 d. – 1977 m. rugsėjo 15 d. laikotarpyje atsiųstus kūrinius, studentų (ar nestudijuojančio jaunimo 19-30 m. amžiaus) ir moksleivių (iki 19 m. amžiaus) atskirai, kiekvienos srities pirmos premijos laimėtojui skirdama 50 dol. premją, o ant-; rosios premijos laimėtojui — "Ateities" 1 metų prenumeratą.

Konkurso piniginėms premijoms reikia 600 dolerių. Galintieji prašomi tapti mecentais. Premijos bus įteiktos "Ateities" vakare, 1977 m. spalio 29 d., Chicagoje.

PRAŠYMAS PAREMTI "ATEITĮ"

Nuo 1974 m. paveldėtos didelės "Ateities' 'žurnalo skolos per dvejus metus buvo sumažintos dėka stambių aukų, kaip 1976 m., kad "Ateitį" apdovanojo žurnalo mecenatai - Lipniūno ir Cicero moksleivių kuopos, prof. B. Vitkus ir kun. V. Martinkus, o taip pat kiti, parėmę "Ateitį" įvairiomis didesnėmis ar mažesnėmis aukomis. Redakcija, administracija ir leidėjai svarstė klausimą, ar pakelti prenumeratos mokestį. Prenumerata metams vos 7 dol., o prenumeratorių, nors padaugėjo paskutiniu metu, nėra jau tiek daug. Pasitikint tolimesnėm savanoriškom aukom, buvo nutarta kitiems metams prenumeratos dar nepakelti. Labai prašome visų šalia prenumeratos mokesčio pasiųsti auką: iš daugiau išgalinčių prašome daugiau. Tikimės, kad ir 1977 m. atsiras pavienių asmenų ar ateitininkų vienetų, kurie, "Ateičiai" padovanodami bent 500 dol., taps žurnalo vieno numerio mecenatais. Iš anksto nuoširdžiai visiems dėkojame.

"Ateities" redakcija, administracija ir leidėjai

ALp(LKA)1786
1977, Nr.1

90. 725. 282